

สถานพลึง
ประชาธิรัฐ

จิตอาสาประชาธิรัฐ ปฏิบัติการขับเคลื่อนประเทศไทย ๔.๐

ผลการดำเนินงาน

โครงการพัฒนาทาสโกลนันสนุนครือข่ายจิตอาสาประชาธิรัฐระดับจังหวัด
เสริมสร้าวงสังคณสุขภาวะ: พ.ศ. ๒๕๖๐

ดำเนินการโดย สำนักงานโครงการจิตอาสาประชาธิรัฐเพื่อสังคณสุขภาวะ (สอ.บ.ด.)
สำนักงานคณการณการสนุนกาพหังษาชาติ (สอ.)
กาณ์ใต้การสนันสนุนของรัฐบาลเลกนกาทำงานประชาธิรัฐเพื่อสังคณ (สอ.)

ตุลาการ ๒๕๖๐

คำนำ

โครงการพัฒนากลไกสนับสนุนเครือข่ายจิตอาสาพระราชัฐระดับจังหวัด เสริมสร้างสังคมสุขภาวะ พ.ศ. ๒๕๖๐ ดำเนินการโดยสำนักงานจิตอาสาพระราชัฐเพื่อสังคมสุขภาวะ (สอปร.) สำนักงานคณะกรรมการสุขภาพแห่งชาติ ภายใต้การสนับสนุนของรัฐบาลและคณะทำงานพระราชัฐเพื่อสังคม (E6) ได้ให้การสนับสนุนการดำเนินงานในพื้นที่ ๗๖ จังหวัด โดยมีเป้าหมายเพื่อเสริมสร้างสังคมสุขภาวะ ซึ่งหมายถึง สังคมที่สามารถอยู่รอดและมีความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันได้ โดยคุณลักษณะสำคัญอย่างน้อย ๓ ประการ คือ เป็นสังคมที่ไม่ทอดทิ้งกัน เป็นสังคมที่เข้มแข็ง และเป็นสังคมคุณธรรม

การจัดทำรายงานผลการดำเนินงานโครงการพัฒนากลไกสนับสนุนเครือข่ายจิตอาสาพระราชัฐระดับจังหวัด เสริมสร้างสังคมสุขภาวะ พ.ศ. ๒๕๖๐ ฉบับนี้ จัดทำขึ้นเมื่อโครงการสิ้นสุดระยะเวลาดำเนินงาน (๑ มิถุนายน - ๓๐ กันยายน ๒๕๖๐) โดยรวบรวมข้อมูล ณ ตุลาคม ๒๕๖๐ สาระสำคัญจำแนกออกเป็น ๔ ส่วนด้วยกันคือ

- ๑) ผลการดำเนินงานโครงการพัฒนากลไกสนับสนุนเครือข่ายจิตอาสาพระราชัฐระดับจังหวัดเสริมสร้างสังคมสุขภาวะ พ.ศ. ๒๕๖๐
- ๒) ประสิทธิภาพด้านการเงินโครงการพัฒนากลไกสนับสนุนเครือข่ายจิตอาสาพระราชัฐระดับจังหวัดเสริมสร้างสังคมสุขภาวะ พ.ศ. ๒๕๖๐
- ๓) บทเรียน/คุณค่าของโครงการพัฒนากลไกสนับสนุนเครือข่ายจิตอาสาพระราชัฐระดับจังหวัดเสริมสร้างสังคมสุขภาวะ พ.ศ. ๒๕๖๐
- ๔) บทสรุปและข้อเสนอแนะ

ขอขอบคุณคณะทำงานพระราชัฐเพื่อสังคม (E6) ที่ให้การสนับสนุนโครงการฯ ซึ่งการดำเนินงานโครงการครั้งนี้สำเร็จลงได้ด้วยดี ด้วยความร่วมมือและการสนับสนุนจากหลายฝ่าย จากทุกภาคส่วน อาทิ กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมกระทรวงสาธารณสุข กระทรวงมหาดไทย สภาหอการค้า สภาอุตสาหกรรม สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ องค์การประชาสังคมทุกระดับ เครือข่ายแกนนำจิตอาสาในพื้นที่ และคณะกรรมการจิตอาสาพระราชัฐจังหวัดที่ร่วมเรียนรู้ และร่วมขับเคลื่อนโครงการนี้ด้วยความมุ่งมั่น พุ่มเททั้งกำลังกาย และกำลังใจ

สำนักงานโครงการจิตอาสาพระราชัฐเพื่อสังคมสุขภาวะ (สอปร.) สำนักงานคณะกรรมการสุขภาพแห่งชาติ(สช.) ขอขอบคุณทุกองค์กรและภาคีเครือข่ายไว้เป็นอย่างสูงไว้ ณ ที่นี้ และหวังว่าการดำเนินงานโครงการฯ นี้ จะมีประโยชน์ต่อการปฏิบัติการขับเคลื่อนประเทศไทย ๔.๐ ในการเสริมสร้างสังคมไทยให้เป็นสังคมสุขภาวะอย่างยั่งยืนต่อไป

สำนักงานโครงการจิตอาสาพระราชัฐเพื่อสังคมสุขภาวะ (สอปร.)
สำนักงานคณะกรรมการสุขภาพแห่งชาติ
ตุลาคม ๒๕๖๐

บทสรุปผู้บริหาร

โครงการจิตอาสาพระราชทานมีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนากลไกสนับสนุนเครือข่ายจิตอาสาพระราชทานในระดับพื้นที่ทั่วประเทศ เสริมสร้างสังคมสุขภาวะและอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกัน โดยดำเนินการใน ๗๖ จังหวัด ประกอบด้วย ๕ แผนงาน ได้แก่ ๑) แผนงานสนับสนุนเครือข่ายจิตอาสาพระราชทานเพื่อสังคมจังหวัด และถักทอเครือข่ายจิตอาสาพระราชทานอำเภอ ๒) แผนงานช่วยเหลือประชาชนในภาวะยากลำบากและการพัฒนาระบบเฝ้าระวังภัยพิบัติภัยชุมชน ๓) แผนงานพัฒนาระบบกองทุนพระราชทานเพื่อสังคมจังหวัด ๔) แผนงานการสื่อสารสังคมและการจัดการความรู้ และ ๕) แผนงานบริหารจัดการระยะเวลาดำเนินการตั้งแต่เดือนพฤษภาคม - ตุลาคม พ.ศ. ๒๕๖๐ โดยมีผลการดำเนินงานใน ๖ เรื่องที่สำคัญ ดังนี้

๑) เครือข่ายจิตอาสาพระราชทานระดับพื้นที่

ผลงานการถักทอเครือข่ายจิตอาสาพระราชทานในระดับพื้นที่ จากข้อมูลโดยสรุป จนถึงวันที่ ๓๑ ตุลาคม ๒๕๖๐ พบว่ามีแกนนำพลเมืองจิตอาสาพระราชทานในพื้นที่ ๗๖ จังหวัด ๘๗๘ อำเภอ รวม ๘๑,๓๙๒ คน เฉลี่ย ๑,๐๗๐ คนต่อจังหวัดหรือ ๙๒ คนต่ออำเภอ

เครือข่ายจิตอาสาพระราชทานจังหวัดมีการจัดตั้งรวมกลุ่มเป็นทีมปฏิบัติงานในอำเภอต่างๆ รวม ๘๗๘ พื้นที่ (อำเภอ) จำนวน ๘,๕๕๗ เครือข่าย เฉลี่ย ๑๑๒ เครือข่ายต่อจังหวัด หรือ ๑๐ เครือข่ายต่ออำเภอ

๒) เครือข่ายศูนย์ประสานงานจิตอาสาพระราชทานระดับจังหวัด

มีศูนย์ประสานงานเครือข่ายจิตอาสาพระราชทานจังหวัดเกิดขึ้นจำนวน ๗๖ แห่ง มีคณะกรรมการสนับสนุนเครือข่ายจิตอาสาพระราชทานเพื่อสังคมจังหวัด จำนวน ๗๖ คณะ รวม ๒,๙๓๕ คน หรือเฉลี่ย ๓๙ คนต่อจังหวัด

คณะกรรมการฯ ประกอบด้วยกรรมการจากภาครัฐ ๖๔๒ คน (ร้อยละ ๒๑.๙) กรรมการจากภาคเอกชน ๔๓๐ คน (ร้อยละ ๑๔.๗) ภาคประชาสังคม ๑,๓๒๖ คน (ร้อยละ ๔๕.๑) และกรรมการจากภาควิชาการ ๕๓๗ คน (ร้อยละ ๑๘.๓)

๓) เครือข่ายกองทุนจิตอาสาพระราชทานเพื่อสังคมระดับจังหวัด

มีการจัดตั้งกองทุนพระราชทานเพื่อสังคมของจังหวัดขึ้นจำนวน ๖๙ แห่ง (ร้อยละ ๙๐.๗ ของจังหวัดทั้งหมด) มีจำนวนเงินที่ได้รับบริจาคเพื่อจัดตั้งกองทุนพระราชทานจังหวัด รวม ๔,๘๕๙,๘๗๒ ล้านบาท (เฉลี่ย ๗๐,๔๓๒ บาทต่อจังหวัด) กองทุนที่มีเงินบริจาคสูงสุด คือ ๔๒๑,๔๗๔ บาท

๔) เครือข่ายจิตอาสาอื่นๆ

๔.๑ เครือข่ายอาสาสมัครราชประชาสมาสัย จำนวน ๘๒ ชมรม ๑,๒๑๒ คน

๔.๒ เครือข่ายจิตอาสา โดยมูลนิธิมิตรภาพบำบัด จำนวน ๑,๒๕๙ คน

๔.๓ เครือข่ายนักสื่อสารชุมชน โดย สมาคมนักวิทยุโทรทัศน์จังหวัดเพชรบูรณ์ จำนวน ๑๖๒ คน

- มีสถานีวิทยุกระจายเสียงชุมชน ๑๔๖ สถานี
- ทีวีออนไลน์ ๑๐ สถานี

๔.๔ เครือข่ายคณะกรรมการพัฒนาคุณภาพชีวิตระดับอำเภอ (District Health Board) จำนวน ๒๐๐ อำเภอ

๔.๕ เครือข่ายอาสาสมัครผู้ปกครอง โดยมูลนิธิธรรมรงค์หยุดพนัน จำนวน ๓๑๙ คน ๒๖ โรงเรียน

๔.๖ เครือข่ายชมรมอาสาสมัครในมหาวิทยาลัย โดยมูลนิธิกองทุนไทย จำนวน ๓๐ มหาวิทยาลัย มี ๒๑๕ ชมรม

๕) ผู้ยากลำบากที่ถูกทอดทิ้ง

ผู้ยากลำบากที่ถูกทอดทิ้งทั้ง ๗ ประเภท คือ คนไร้บ้าน คนไร้สัญชาติ ผู้สูงอายุที่ถูกทอดทิ้ง ผู้ติดเชื่อ ผู้ป่วยติดบ้าน/ติดเตียง อดีตผู้ต้องขัง และคนพิการ ซึ่งเครือข่ายจิตอาสาได้ค้นพบและให้ความช่วยเหลือเบื้องต้นได้แก่ การซ่อมบ้าน การจัดสร้างห้องสุขา การมอบเงินบริจาคเพื่อการยังชีพ ในเบื้องต้น และมีการจัดทำระบบฐานข้อมูลประกอบ GIS มีจำนวนทั้งสิ้น ๑๒๘,๑๘๖ คน คิดเป็น ๑๔๕ คนต่ออำเภอ หรือ ๑,๖๘๖ คนต่อจังหวัด

๖) พื้นที่จุดเสี่ยงพิบัติภัยธรรมชาติ

ได้สำรวจพบพื้นที่พิบัติภัยธรรมชาติและจุดเสี่ยงภัย จำนวน ๓๖๙ แห่ง พร้อมทั้งมีแผนปฏิบัติการรับมือโดยชุมชนท้องถิ่นครบทุกแห่ง พื้นที่จุดเสี่ยงพิบัติภัยธรรมชาติกำหนดไว้ ๕ ประเภทคือ ๑) น้ำท่วมดินโคลนถล่ม ๒) พายุหมุนฤดูร้อน ๓) แผ่นดินไหว ๔) สึนามิ ๕) พบัติภัยธรรมชาติอื่นๆ นอกจากนี้ยังพบว่า มีบางพื้นที่ที่เกิดพิบัติภัยธรรมชาติแบบใหม่ คือ แผ่นดินทรุด เนื่องจากการการลดลงของระดับน้ำใต้ดินในพื้นที่ภาคเหนือบางจังหวัด

จากผลการดำเนินงานทั้ง ๖ กิจกรรม เกิดฐานข้อมูลสารสนเทศที่รวบรวมข้อมูลประชากรที่ตกอยู่ในภาวะยากลำบากและข้อมูลแผนที่ภูมิศาสตร์ พื้นที่จุดเสี่ยงพิบัติภัยธรรมชาติ เพื่อใช้ในการวางแผนพัฒนาและให้การช่วยเหลืออย่างทันการณ์

ผลการดำเนินงานโครงการได้ก่อให้เกิดฐานทุนทางสังคมและทุนทางปัญญาที่สะสมเพิ่มพูนอยู่ตลอดเวลา นับเป็นปัจจัยสำคัญสำหรับการทำงานขับเคลื่อนสังคมเพื่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงและการพัฒนาอย่างต่อเนื่องในระยะยาวต่อไป

สารบัญ

	หน้า
คำนำ	๑
บทสรุปผู้บริหาร	๓
บทนำ ความเป็นมา หลักการ และเหตุผล	๗
ส่วนที่ 1 ผลการดำเนินงานโครงการพัฒนากลไกสนับสนุนเครือข่ายจิตอาสาพระราชัฐ ระดับจังหวัดเสริมสร้างสังคมสุขภาวะ พ.ศ. ๒๕๖๐ สรุปผลการดำเนินงานรายงาน	๑๑
ส่วนที่ 2 ประสิทธิภาพด้านการเงินโครงการพัฒนากลไกสนับสนุนเครือข่ายจิตอาสาพระราชัฐ ระดับจังหวัดเสริมสร้างสังคมสุขภาวะ พ.ศ. ๒๕๖๐	๓๑
ส่วนที่ 3 บทเรียน/คุณค่าของโครงการพัฒนากลไกสนับสนุนเครือข่ายจิตอาสาพระราชัฐ ระดับจังหวัดเสริมสร้างสังคมสุขภาวะ พ.ศ. ๒๕๖๐	๓๓
ส่วนที่ 4 ข้อเสนอแนะ	๓๗
เอกสารอ้างอิง	๓๙

บทนำ : ความเป็นมา หลักการและเหตุผล

แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๒ (พ.ศ.๒๕๖๐-๒๕๖๔) กำหนดเป้าหมายที่มุ่งบรรลุในมิติหลัก ระยะ ๕ ปี ประกอบด้วย

(๑) คนไทยที่มีคุณลักษณะเป็นคนไทยที่สมบูรณ์ มีวินัย มีทัศนคติและพฤติกรรมตามบรรทัดฐานที่ดีของสังคม มีความเป็นพลเมืองตื่นรู้ มีความสามารถในการปรับตัวได้อย่างรู้เท่าทันสถานการณ์ มีความรับผิดชอบและทำประโยชน์ต่อส่วนรวม มีสุขภาพกายและใจที่ดี มีความเจริญงอกงามทางจิตวิญญาณ มีวิถีชีวิตที่พอเพียง มีความเป็นไทย

(๒) การลดความเหลื่อมล้ำทางด้านรายได้และความยากจน การเข้าถึงบริการทางสังคมที่มีคุณภาพอย่างทั่วถึง กลุ่มที่มีรายได้ต่ำสุดร้อยละ ๔๐ มีรายได้เพิ่มขึ้นอย่างน้อยร้อยละ ๑๕

(๓) ระบบเศรษฐกิจมีความเข้มแข็งและแข่งขันได้ โครงสร้างเศรษฐกิจปรับสู่เศรษฐกิจฐานบริการและดิจิทัล มีผู้ประกอบการรุ่นใหม่และเป็นสังคมผู้ประกอบการ และมีผู้ประกอบการขนาดกลางและขนาดเล็กที่เข้มแข็ง สามารถใช้นวัตกรรมและเทคโนโลยีดิจิทัลในการสร้างสรรค์คุณค่าสินค้าและบริการ รวมทั้งมีระบบการผลิตและให้บริการจากฐานรายได้เดิมที่มีมูลค่าเพิ่มสูงขึ้น และเศรษฐกิจไทยมีเสถียรภาพและมีอัตราการขยายตัว เฉลี่ยร้อยละ ๕ ต่อปีเพื่อให้บรรลุเป้าหมายการเป็นประเทศที่มีรายได้สูงภายในปี ๒๕๗๙

(๔) ทุนทางธรรมชาติและคุณภาพสิ่งแวดล้อม สามารถสนับสนุนการเติบโตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม มีความมั่นคง อาหาร พลังงาน และน้ำ โดยเพิ่มพื้นที่ป่าไม้ให้ได้ร้อยละ ๔๐ ของพื้นที่ประเทศเพื่อรักษาความสมดุลของระบบนิเวศ ลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจกในภาคพลังงานและขนส่งไม่น้อยกว่าร้อยละ ๗ ภายในปี ๒๕๖๓ เทียบกับการปล่อยในกรณีปกติ มีปริมาณหรือสัดส่วนของขยะมูลฝอยที่ได้รับการจัดการอย่างถูกหลักสุขาภิบาลเพิ่มขึ้น และรักษาคุณภาพน้ำและคุณภาพอากาศในพื้นที่วิกฤตอยู่ในเกณฑ์มาตรฐาน

(๕) มีความมั่นคงในเอกราชและอธิปไตย สังคมปลอดภัย สามัคคี สร้างภาพลักษณ์ดี และเพิ่มความเชื่อมั่นของนานาชาติต่อประเทศไทย ความขัดแย้งทางอุดมการณ์และความคิดในสังคมลดลง ปัญหาอาชญากรรมลดลง ประเทศไทยมีส่วนร่วมในการกำหนดบรรทัดฐานระหว่างประเทศ

(๖) มีระบบบริหารจัดการภาครัฐที่มีประสิทธิภาพ ทันสมัย โปร่งใส ตรวจสอบได้ กระจายอำนาจและมีส่วนร่วมจากประชาชน บทบาทภาครัฐในการให้บริการซึ่งภาคเอกชนดำเนินการแทนได้ดีกว่าลดลง เพิ่มการใช้ระบบดิจิทัลในการให้บริการ ปัญหาคอร์รัปชันลดลง และการบริหารจัดการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีอิสระขึ้น

เป้าหมายทั้ง ๖ กลุ่มหลัก ภายใต้อันพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๒ สะท้อนถึงเป้าหมายการขับเคลื่อนการพัฒนาตามวาระการพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development Goals: SDGs) และเป้าหมายระยะยาวภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติที่ต้องบรรลุภายในระยะเวลา ๒๐ ปี

กล่าวได้ว่า แผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๒ นับเป็นกลไกเชื่อมต่อลำดับแรก ที่จะกำกับและส่งต่อแนวทางการพัฒนาและเป้าหมายในยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปีให้เกิดการปฏิบัติในทุกกระดับและในแต่ละด้านอย่างสอดคล้องกัน ซึ่งแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๒ นี้ได้ให้ความสำคัญกับการใช้ “กลไกพระราชัฐ” ที่เป็นการรวมพลังขับเคลื่อนจากทั้งภาครัฐ เอกชน และประชาชน ให้เป็นเครื่องมือสำคัญในการกำหนดประเด็นบูรณาการของการพัฒนาที่มีลำดับความสำคัญสูง และกำหนดไว้ในระดับแผนงาน/โครงการสำคัญที่จะตอบสนองต่อเป้าหมายการพัฒนาได้อย่างแท้จริง

สำนักงานคณะกรรมการสุขภาพแห่งชาติ (สช.) เป็นหน่วยงานรัฐที่มีภารกิจในการส่งเสริม สนับสนุนและบูรณาการเชื่อมโยงกระบวนการนโยบายสาธารณะเพื่อสุขภาพแบบมีส่วนร่วมของทุกกระทรวง ทบวง กรมและหน่วยงานรัฐทุกประเภท สช.จึงเป็นหน่วยงานที่เข้าร่วมขับเคลื่อนนโยบายสานพลังประชารัฐของรัฐบาลอย่างแข็งขันมาตั้งแต่ต้น ทั้งในเรื่องเศรษฐกิจฐานรากและด้านประชารัฐเพื่อสังคม ซึ่ง สช.ได้นำเสนอกรอบแนวคิดต่อรัฐบาลในการดำเนินงานจิตอาสาในแนวทางการรวมพลังแบบที่เรียกว่า “เป็นประชา-รัฐ” ด้วยความเชื่อมั่นว่า จะเป็นรูปธรรมที่ดีที่สุดประการหนึ่งในการเชื่อมโยงนโยบายและยุทธศาสตร์การพัฒนาสังคมสู่ประเทศไทย ๔.๐ และสังคมสุขภาวะ ๔.๐ เพราะสามารถสะท้อนถึงคุณลักษณะของสังคมที่ไม่ทอดทิ้งกัน สังคมเข้มแข็ง และสังคมคุณธรรมไปพร้อมกัน ทั้งยังสามารถเชื่อมโยงการทำงานระหว่างภาคีส่วนต่าง ๆ ทั้งภาครัฐ ภาคธุรกิจ ภาคประชาสังคมและภาควิชาการ-วิชาชีพในระดับต่าง ๆ อีกด้วย

และประการสำคัญคือ กลไกสนับสนุนเครือข่ายจิตอาสาพระราชัฐระดับจังหวัดที่จะเกิดขึ้นในโครงการนี้ จะกลายเป็นโครงสร้างพื้นฐานทางสังคมที่สำคัญ (social infrastructure) สำหรับการจัดการปัญหาและพัฒนาชุมชนท้องถิ่น รวมทั้งพื้นที่ทุกภูมิภาค แบบมีส่วนร่วม อันจะนำไปสู่สังคมสุขภาวะตามเป้าหมายภารกิจของสำนักงานคณะกรรมการสุขภาพแห่งชาติ (สช.) อีกทางหนึ่ง

ด้วยฐานความคิดข้างต้น สช. ได้จัดทำโครงการพัฒนากลไกสนับสนุนเครือข่ายจิตอาสาพระราชัฐระดับจังหวัดเสริมสร้างสังคมสุขภาวะ โดยมีเป้าหมายระยะแรก ๓ ปี (พ.ศ.๒๕๖๐-๒๕๖๒) เสนอต่อรัฐบาลและได้รับการสนับสนุนจากคณะทำงานประชารัฐเพื่อสังคม (E 6) อนุมัติให้ดำเนินงานโครงการนี้ฯ โดยในปี ๒๕๖๐ ซึ่งเป็นปีเริ่มต้นนั้น มีระยะเวลาดำเนินงานค่อนข้างจำกัดประมาณ ๔ เดือนเศษ (พฤษภาคม-ตุลาคม ๒๕๖๐) ภายใต้งบประมาณ ๑๖๑.๔ ล้านบาทเศษ

โครงการพัฒนากลไกสนับสนุนเครือข่ายจิตอาสาพระราชัฐระดับจังหวัดเสริมสร้างสังคมสุขภาวะ พ.ศ. ๒๕๖๐ ภายใต้งบสนับสนุนของรัฐบาลและคณะทำงานประชารัฐเพื่อสังคม (E6) มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนากลไกสนับสนุนเครือข่ายจิตอาสาพระราชัฐในระดับพื้นที่ทั่วประเทศ เสริมสร้างสังคมสุขภาวะและอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกัน โดยมี ๕ แผนงานหลักในการดำเนินโครงการนี้ (แผนภาพ ๑.๑) ได้แก่

- ๑) แผนงานสนับสนุนเครือข่ายจิตอาสาพระราชัฐเพื่อสังคมจังหวัด และถักทอเครือข่ายจิตอาสาพระราชัฐอำเภอ
- ๒) แผนงานช่วยเหลือประชาชนในภาวะยากลำบากและการพัฒนาระบบเฝ้าระวังพิบัติภัยชุมชน
- ๓) แผนงานพัฒนาระบบกองทุนประชารัฐเพื่อสังคมจังหวัด
- ๔) แผนงานการสื่อสารสังคมและการจัดการความรู้ และ
- ๕) แผนงานบริหารจัดการ

แผนภาพ ๑.๑ แผนงานภายใต้โครงการพัฒนากลไกสนับสนุนเครือข่ายจิตอาสาพระราชัฐระดับจังหวัดเสริมสร้างสังคมสุขภาวะ พ.ศ. ๒๕๖๐

ที่มา: แนวทางการขับเคลื่อนโครงการพัฒนากลไกสนับสนุนเครือข่ายจิตอาสาพระราชัฐระดับจังหวัดเสริมสร้างสังคมสุขภาวะ พ.ศ. ๒๕๖๐, ๒๕๖๐ น.๔

ปัจจุบัน โครงการพัฒนากลไกสนับสนุนเครือข่ายจิตอาสาพระราชัฐระดับจังหวัดเสริมสร้างสังคม สุขภาวะ พ.ศ. ๒๕๖๐ ดำเนินการมาถึงระยะสิ้นสุดโครงการปีแรก สอปร.จึงได้จัดทำรายงานสรุปผลการดำเนินงานโครงการเพื่อให้เห็นสถานการณ์และผลงานที่เกิดขึ้น อย่างไรก็ตาม ในช่วงปลายโครงการ (กันยายน-ตุลาคม) หลายพื้นที่ประสบปัญหาอุทกภัย ส่งผลให้การดำเนินงานตามแผนงานในบางพื้นที่อาจล่าช้าไปบ้าง การจัดทำรายงานสรุปผลครั้งนี้ จึงทำการรวบรวมและประมวลผล โดยใช้ข้อมูลผลการดำเนินงาน ณ สิ้นเดือนตุลาคม ๒๕๖๐ โดยจะไม่ครอบคลุมผลงานที่อาจเกิดขึ้นได้ในภายหลัง

รายงานสรุปผลการดำเนินงานโครงการพัฒนากลไกสนับสนุนเครือข่ายจิตอาสาพระราชัฐระดับจังหวัดเสริมสร้างสังคมสุขภาวะ พ.ศ. ๒๕๖๐ ฉบับนี้ มุ่งเน้นการนำเสนอผลลัพธ์ตามตัวชี้วัดสำคัญที่โครงการกำหนดไว้ โดยจัดลำดับการนำเสนอ เป็น ๔ ส่วน คือ

ส่วนที่ ๑ ผลการดำเนินงานโครงการพัฒนากลไกสนับสนุนเครือข่ายจิตอาสาพระราชัฐระดับจังหวัดเสริมสร้างสังคมสุขภาวะ พ.ศ. ๒๕๖๐

ส่วนที่ ๒ ประสิทธิภาพด้านการเงินโครงการพัฒนากลไกสนับสนุนเครือข่ายจิตอาสาพระราชัฐระดับจังหวัดเสริมสร้างสังคมสุขภาวะ พ.ศ. ๒๕๖๐

ส่วนที่ ๓ บทเรียน/คุณค่าของโครงการพัฒนากลไกสนับสนุนเครือข่ายจิตอาสาพระราชัฐระดับจังหวัดเสริมสร้างสังคมสุขภาวะ พ.ศ. ๒๕๖๐

ส่วนที่ ๔ บทสรุปและข้อเสนอแนะ

ส่วนที่ ๑

ผลการดำเนินงานโครงการพัฒนากลไกสนับสนุนเครือข่ายจิตอาสา พระราชัฐระดับจังหวัดเสริมสร้างสังคมสุขภาวะ พ.ศ. ๒๕๖๐

โครงการพัฒนากลไกสนับสนุนเครือข่ายจิตอาสาพระราชัฐระดับจังหวัดเสริมสร้างสังคมสุขภาวะ พ.ศ. ๒๕๖๐ มีวัตถุประสงค์ทั่วไปและวัตถุประสงค์เฉพาะ ดังนี้

วัตถุประสงค์ทั่วไป

เพื่อพัฒนากลไกสนับสนุนเครือข่ายจิตอาสาพระราชัฐในระดับพื้นที่ทั่วประเทศ เสริมสร้างสังคมสุขภาวะ และอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกัน

วัตถุประสงค์เฉพาะ

๑) เพื่อประสาน เชื่อมโยงความสัมพันธ์ของผู้มีจิตอาสาในพื้นที่ ๗๖ จังหวัด
๒) เพื่อสนับสนุนการดำเนินงาน “เครือข่ายจิตอาสาพระราชัฐ” ใน ๗๖ จังหวัด
๓) เพื่อสำรวจ ค้นหา กลุ่มประชากรที่อยู่ในภาวะยากลำบากทั่วประเทศ พร้อมให้การช่วยเหลือเบื้องต้นอย่างเหมาะสม

๔) เพื่อจัดทำแผนที่ภูมิศาสตร์และระบบเฝ้าระวังพื้นที่เสี่ยงต่อพิบัติภัยธรรมชาติที่สำคัญในพื้นที่ที่มีปัญหาซ้ำซากทั่วประเทศ

๕) เพื่อพัฒนาระบบและกลไก “กองทุนพระราชัฐเพื่อสังคมของจังหวัด” ใน ๗๖ จังหวัด เพื่อให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของโครงการฯ การสรุปผลการดำเนินงานในส่วนนี้ จึงจัดลำดับการนำเสนอ ดังนี้

๑.๑ สรุปภาพรวมโครงการพัฒนากลไกสนับสนุนเครือข่ายจิตอาสาพระราชัฐระดับจังหวัดเสริมสร้างสังคมสุขภาวะ พ.ศ. ๒๕๖๐

๑.๒ สรุปผลการดำเนินงานรายงานแผนงาน คือ

๑.๒.๑ แผนงานที่ ๑ : สนับสนุนเครือข่ายจิตอาสาพระราชัฐเพื่อสังคมจังหวัด และถักทอ เครือข่ายจิตอาสาพระราชัฐอำเภอ

๑.๒.๒ แผนงานที่ ๒ : ช่วยเหลือประชาชนในภาวะยากลำบากและการพัฒนาระบบเฝ้าระวังพิบัติภัยชุมชน

๑.๒.๓ แผนงานที่ ๓ : พัฒนาระบบกองทุนพระราชัฐเพื่อสังคมจังหวัด

๑.๒.๔ แผนงานที่ ๔ : การสื่อสารสังคมและการจัดการความรู้

๑.๒.๕ แผนงานที่ ๕ : บริหารจัดการ

องค์ประกอบด้านเนื้อหาการนำเสนอผลในแต่ละส่วน ประกอบด้วยสาระสำคัญของแผนงานโดยสังเขป ผลลัพธ์ที่กำหนด วิธีการดำเนินงาน ผลการดำเนินงาน และสรุปผลงานตามตัวชี้วัดและค่าเป้าหมาย

สรุปภาพรวม

โครงการพัฒนาภาคอีสานสนับสนุนเครือข่ายจิตอาสาพระราชัฐระดับจังหวัด เสริมสร้างสังคมสุขภาวะ พ.ศ. ๒๕๖๐

โครงการนี้ จัดทำขึ้นเพื่อสนับสนุนและสร้างสรรค์ปัจจัยและสิ่งแวดล้อมภายในให้เกิดการสานพลังความร่วมมือภาคีที่หลากหลายแบบพระราชัฐ ในพื้นที่ ๓๖ จังหวัดให้เป็นกลไกระดับพื้นที่ที่เข้มแข็ง เสริมสร้างจิตสำนึกในการพึ่งตนเองในภาคประชาชนให้มากยิ่งขึ้น อันเป็นการหนุนเสริมภารกิจที่สร้างสรรค์ของรัฐบาลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงประเทศและสังคมไทยไปสู่การเป็นสังคมสุขภาวะ ซึ่งหมายถึงสังคมที่สามารถอยู่รอดและมีความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันได้ ซึ่งมักประกอบด้วยคุณลักษณะสำคัญอย่างน้อย ๓ ประการ ได้แก่ เป็นสังคมที่ไม่ทอดทิ้งกัน เป็นสังคมที่เข้มแข็ง และเป็นสังคมคุณธรรม

ผลลัพธ์ที่กำหนด

- ๑) มีพลเมืองผู้มีจิตอาสาในพื้นที่ทั่วประเทศ
- ๒) มีศูนย์จิตอาสาพระราชัฐจังหวัดทุกจังหวัด
- ๓) มีเครือข่ายจิตอาสาพระราชัฐในทุกจังหวัดทั่วประเทศ
- ๔) มีฐานข้อมูลประชาชนที่อยู่ในภาวะยากลำบากและได้รับการช่วยเหลือเบื้องต้นอย่างเหมาะสม
- ๕) มีแผนที่ภูมิศาสตร์พื้นที่เสี่ยงภัยซ้ำซากพร้อมระบบเฝ้าระวังและแผนปฏิบัติการรับมือแก้ปัญหาแบบพึ่งตนเอง
- ๖) มีกองทุนพระราชัฐเพื่อสังคมในระดับจังหวัด

แนวทางการดำเนินงาน

โครงการพัฒนาภาคอีสานสนับสนุนเครือข่ายจิตอาสาพระราชัฐระดับจังหวัดเสริมสร้างสังคมสุขภาวะ พ.ศ. ๒๕๖๐ กำหนดแนวทางการขับเคลื่อนโครงการฯ ๖ แนวทาง ดังนี้

- ๑) การเตรียมระบบเพื่อสนับสนุนเครือข่ายจิตอาสาพระราชัฐเพื่อสังคมจังหวัด
- ๒) การถักทอเครือข่ายจิตอาสาพระราชัฐเพื่อสังคม
- ๓) การช่วยเหลือกลุ่มประชาชนในภาวะยากลำบาก
- ๔) การพัฒนาระบบเฝ้าระวังพิบัติภัยชุมชน
- ๕) การพัฒนาระบบกองทุนพระราชัฐเพื่อสังคมจังหวัด
- ๖) การบริหารจัดการโครงการและสื่อสารสังคม

ผลการดำเนินงานโครงการพัฒนาภาคอีสานสนับสนุนเครือข่ายจิตอาสาพระราชัฐระดับจังหวัดเสริมสร้างสังคมสุขภาวะ พ.ศ. ๒๕๖๐ ในภาพรวมตามเป้าหมายผลลัพธ์ที่กำหนด ภายใต้แนวทางการขับเคลื่อน ๖ แนวทาง ข้างต้น โดยมีแผนงานรวม ๕ แผนงานนั้น กล่าวได้ว่าบรรลุความสำเร็จ เกิดผลงานทั้งที่เกินเป้าหมายและเป็นไปตามเป้าหมาย โดยเฉพาะเป้าหมายในเชิงปริมาณ ดังสรุปได้ ดังนี้

สรุปผลการดำเนินงานตามเป้าหมาย/ตัวชี้วัด

เป้าหมาย/ผลลัพธ์	ค่าเป้าหมาย	ผลงาน
มีพลเมืองผู้มีจิตอาสาในพื้นที่ทั่วประเทศ	๕๐,๐๐๐ คน	มีพลเมืองจิตอาสาในพื้นที่ทั่วประเทศสูงกว่าเป้าหมายที่กำหนดคือ มีจำนวน ๘๑,๓๙๒ คน ในพื้นที่ ๗๖ จังหวัด ๘๗๘ อำเภอ เฉลี่ย ๑,๐๗๐ คนต่อจังหวัดหรือ ๙๒ คนต่ออำเภอ
มีศูนย์จิตอาสาพระราชัฐจังหวัดทุกจังหวัด	ไม่น้อยกว่า ๗๖ ศูนย์	มีศูนย์จิตอาสาพระราชัฐจังหวัดเกิดขึ้นในทุกจังหวัดตามเป้าหมาย ๗๖ ศูนย์ มีคณะกรรมการสนับสนุนเครือข่ายจิตอาสาพระราชัฐเพื่อสังคมจังหวัด จำนวน ๗๖ คณะ รวม ๒,๙๓๕ คน หรือเฉลี่ย ๓๙ คนต่อจังหวัด คณะกรรมการฯ ประกอบด้วยกรรมการจากภาครัฐ ๖๔๒ คน (ร้อยละ ๒๑.๙) กรรมการจากภาคเอกชน ๔๓๐ คน (ร้อยละ ๑๔.๗) ภาคประชาสังคม ๑,๓๒๖ คน (ร้อยละ ๔๕.๑) และกรรมการจากภาควิชาการ ๕๓๗ คน (ร้อยละ ๑๘.๓)
มีเครือข่ายจิตอาสาพระราชัฐในทุกจังหวัดทั่วประเทศ	ไม่น้อยกว่า ๖๐๐ เครือข่าย	เครือข่ายจิตอาสาพระราชัฐจังหวัดมีการจัดตั้งรวมกลุ่มเป็นทีมปฏิบัติงานในอำเภอต่างๆ รวม ๘๗๘ พื้นที่ (อำเภอ) จำนวน ๘,๕๕๗ เครือข่าย (สูงกว่าเป้าหมายที่กำหนด) เฉลี่ย ๑๑๒ เครือข่ายต่อจังหวัด หรือ ๑๐ เครือข่ายต่ออำเภอ
มีฐานข้อมูลประชาชนที่อยู่ในภาวะยากลำบากและได้รับการช่วยเหลือเบื้องต้นอย่างเหมาะสม	๑ ระบบ	พัฒนาฐานข้อมูลประชาชนในภาวะยากลำบากและการได้รับการช่วยเหลือเบื้องต้น ๑ ระบบตามเป้าหมาย จากการสำรวจผู้ยากลำบากที่ถูกทอดทิ้งทั้ง ๗ ประเภท คือ คนไร้บ้าน คนไร้สัญชาติ ผู้สูงอายุที่ถูกทอดทิ้ง ผู้ติดเชื้อ ผู้ป่วยติดบ้าน/ติดเตียง อดีตผู้ต้องขัง และคนพิการ ซึ่งเครือข่ายจิตอาสาได้ค้นพบและให้ความช่วยเหลือเบื้องต้นได้แก่ การซ่อมบ้าน การจัดสร้างห้องสุขา การมอบเงินบริจาคเพื่อการยังชีพ ในเบื้องต้น และมีการจัดทำระบบฐานข้อมูลประกอบ GIS มีจำนวนทั้งสิ้น ๑๒๘,๑๘๖ คน คิดเป็น ๑๔๕ คนต่ออำเภอ หรือ ๑,๖๘๖ คนต่อจังหวัด

เป้าหมาย/ผลลัพธ์	ค่าเป้าหมาย	ผลงาน
ผลงานอื่นๆ ที่มีได้กำหนดเป็นผลลัพธ์หลัก (ต่อ)		
เครือข่ายจิตอาสาอื่นๆ	ไม่กำหนด	<p>เกิดการเชื่อมประสานเครือข่ายจิตอาสาอื่นๆ</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ เครือข่ายอาสาสมัครราชประชาสมาสัย จำนวน ๘๒ ชมรม ๑,๒๑๒ คน ▪ เครือข่ายจิตอาสาโดยมูลนิธิมิตรภาพบำบัด จำนวน ๑,๒๕๙ คน ▪ เครือข่ายนักสื่อสารชุมชน โดย สมาคมนักวิทยุโทรทัศน์ จังหวัดเพชรบูรณ์ จำนวน ๑๖๒ คน <ul style="list-style-type: none"> - มีสถานีวิทยุกระจายเสียงชุมชน ๑๔๖ สถานี - ทีวีออนไลน์ ๑๐ สถานี ▪ เครือข่ายคณะกรรมการพัฒนาคุณภาพชีวิตระดับอำเภอ (District Health Board) จำนวน ๒๐๐ อำเภอ ▪ เครือข่ายอาสาสมัครผู้ปกครอง โดยมูลนิธิรณรงค์หยุดพนัน จำนวน ๓๑๙ คน ๒๖ โรงเรียน ▪ เครือข่ายชมรมอาสาสมัครในมหาวิทยาลัย โดยมูลนิธิกองทุนไทย จำนวน ๓๐ มหาวิทยาลัย มี ๒๑๕ ชมรม

สรุปผลการดำเนินงานรายงาน
โครงการพัฒนากลไกสนับสนุนเครือข่ายจิตอาสาพระราชัฐระดับจังหวัด
เสริมสร้างสังคมสุขภาวะ พ.ศ. ๒๕๖๐

แผนงานที่ ๑ : สนับสนุนเครือข่ายจิตอาสาพระราชัฐเพื่อสังคมจังหวัด และถักทอเครือข่ายจิตอาสาพระราชัฐอำเภอ

แผนงานนี้มุ่งเสริมสร้างพื้นที่กลางในการประสานและสร้างความร่วมมือขององค์กรภาคีต่าง ๆ ที่ทำงานด้านจิตอาสาเพื่อสังคมในระดับจังหวัด ซึ่งมีความจำเป็นต้องจัดตั้งศูนย์ฯ เพื่อใช้ในการปรึกษาหารือร่วมกันขององค์กรภาคีเครือข่าย รวมทั้งมีระบบฐานข้อมูลกลางของจังหวัดและสร้างความพร้อมในการเป็นกลไกสนับสนุนการทำงานของศูนย์ฯ ในระยะยาวต่อไป โดยมุ่งเน้นการต่อยอดบทบาทของศูนย์ประสานงานภาคีพัฒนาจังหวัด (ศปจ.)^๑ และการทำงานร่วมกับองค์การบริหารส่วนจังหวัดหรือหน่วยงานอื่น ๆ ที่ภาคีเห็นว่าเหมาะสม

นอกจากการสร้างพื้นที่กลาง ระดับจังหวัดแล้ว ในระดับอำเภอแผนงานนี้ยังมุ่งที่การส่งเสริมสนับสนุน เอื้ออำนวยและเชื่อมประสานพลเมืองจิตอาสา ผู้นำองค์กรชุมชน องค์กรพัฒนาเอกชน องค์กรภาคประชาสังคมทุกประเภท วิทยากรชุมชน ผู้ทรงคุณวุฒิ พลเมืองที่เคยเข้าร่วมกิจกรรมสาธารณะประโยชน์ทุกประเภทในจังหวัด ให้เกิดเป็นเครือข่ายของพลเมืองจิตอาสาพระราชัฐ พร้อมทั้งรวบรวมพลังจิตอาสากลุ่มใหม่ ๆ ในทุกอำเภอทั่วประเทศ

ผลลัพธ์ที่กำหนด

- ๑) มีพลเมืองผู้มีจิตอาสาในพื้นที่ทั่วประเทศ
- ๒) มีศูนย์จิตอาสาพระราชัฐจังหวัดทุกจังหวัด
- ๓) มีเครือข่ายจิตอาสาพระราชัฐในทุกจังหวัดทั่วประเทศ

แนวทางการดำเนินงาน

- ๑) จัดประชุมองค์กรภาคี ๓ ภาคส่วน (ภาครัฐ ภาคเอกชน ภาคประชาสังคมและชุมชน) ที่ทำงานด้านจิตอาสาเพื่อสังคมในรูปแบบต่าง ๆ ตามแนวทางพระราชัฐ
- ๒) จัดตั้งคณะกรรมการสนับสนุนเครือข่ายจิตอาสาพระราชัฐเพื่อสังคมจังหวัด ที่มีองค์ประกอบของภาคี ๓ ภาคส่วน
- ๓) สนับสนุนบทบาทของศูนย์ประสานงานภาคีพัฒนาจังหวัด (ศปจ.) ให้ทำหน้าที่เป็นศูนย์อาสาพระราชัฐเพื่อสังคมจังหวัด โดยให้มีความร่วมมือกับองค์การบริหารส่วนจังหวัด (อบจ.) องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเพื่อให้มีความพร้อมในการดำเนินงานต่อเนื่องระยะยาว
- ๔) รวบรวม/จัดทำฐานข้อมูลจิตอาสาพระราชัฐเพื่อสังคมจังหวัด
- ๕) ดำเนินการสำรวจข้อมูลและจัดทำฐานข้อมูลพลเมืองจิตอาสา องค์กรชุมชน องค์กรพัฒนาเอกชน องค์กรภาคประชาสังคมทุกประเภท วิทยากรชุมชน ผู้ทรงคุณวุฒิ พลเมืองจิตอาสาที่เข้าร่วมกิจกรรมสาธารณะทุกประเภทในระดับอำเภอทั้งจังหวัด

^๑ ศูนย์ประสานงานภาคีพัฒนาจังหวัด (ศปจ.) เป็นกลไกที่เกิดขึ้นภายใต้ แผนงานร่วมสร้างประเทศไทยที่น่าอยู่ ซึ่งสำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.) สนับสนุนให้องค์กรภาคี ได้แก่ สถาบันชุมชนท้องถิ่นพัฒนา และสมาคมองค์กรสาธารณประโยชน์เพื่อสังคมไทยเข้มแข็ง (สขส) รับผิดชอบดำเนินการในช่วงปี ๒๕๕๘ ต่อเนื่องจนถึงปัจจุบัน

- ๖) จัดกิจกรรมรณรงค์เพื่อค้นหาคนทำงานจิตอาสาในพื้นที่ระดับอำเภอและจังหวัด
- ๗) คัดเลือกแกนนำจิตอาสาในพื้นที่ เพื่อพัฒนาศักยภาพและจัดตั้งทีมแกนนำจิตอาสาพระราชัฐระดับอำเภอ โดยมีเป้าหมาย ๕-๑๐ ทีมต่ออำเภอ

ผลการดำเนินงานตามเป้าหมาย/ตัวชี้วัด

ผลลัพธ์ที่ ๑ : มีพลเมืองผู้มีจิตอาสาในพื้นที่ทั่วประเทศ

พลเมืองจิตอาสาหรือจิตอาสาพระราชัฐในโครงการนี้ หมายถึงอาสาสมัครภาคพลเมืองทุกหมู่เหล่า ที่อาศัยอยู่ในพื้นที่อำเภอและจังหวัดเป้าหมายของโครงการ ไม่ว่าจะสังกัดหน่วยงาน/องค์กรใดหรือไม่ก็ตาม เป็นผู้มีความพร้อมและสมัครใจเข้าร่วมกิจกรรมต่างๆ ในโครงการโดยไม่หวังผลตอบแทนใดๆ ซึ่งโครงการฯ ตั้งเป้าหมายในการค้นหาและรวบรวมพลเมืองจิตอาสาในปี พ.ศ. ๒๕๖๐ นี้ ทั่วประเทศ ให้ได้จำนวนไม่ต่ำกว่า ๕๐,๐๐๐ คน

ผลการดำเนินงานเมื่อสิ้นสุดการดำเนินงานในปีแรก ณ วันที่ ๓๑ ตุลาคม ๒๕๖๐ พบว่า มีจำนวนพลเมืองจิตอาสาเกิดขึ้นในพื้นที่ทั่วประเทศสูงกว่าเป้าหมายที่กำหนดคือ มีจำนวน ๘๑,๓๙๒ คน ในพื้นที่ ๗๖ จังหวัด ๘๗๘ อำเภอ เฉลี่ย ๑,๐๗๐ คนต่อจังหวัดหรือ ๙๒ คนต่ออำเภอ โดยกระจายตัวในภูมิภาคต่างๆ ตามลำดับจากมากไปน้อย ได้แก่ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ๒๓,๗๕๓ คน (คิดเป็นร้อยละ ๒๙.๒) ภาคเหนือ ๒๑,๙๑๒ คน (ร้อยละ ๒๖.๙) ภาคใต้ ๒๐,๙๘๐ คน (ร้อยละ ๒๕.๘) และภาคกลาง ตะวันออกและตะวันตก ๑๔,๗๔๗ คน (ร้อยละ ๑๘.๑) (ตารางที่ ๑) โดยจังหวัดที่มีพลเมืองจิตอาสาสูงสุด ๓ ลำดับแรก คือ จังหวัดสุโขทัย มีจำนวน ๖,๓๗๑ คน จังหวัดลำปาง จำนวน ๕,๐๑๖ คน และจังหวัดนครศรีธรรมราช จำนวน ๔,๓๒๐ คน

อนึ่ง จำนวนพลเมืองจิตอาสาข้างต้นนี้ ส่วนหนึ่งเป็นพลเมืองจิตอาสาในโครงสร้างการบริหารจัดการของหน่วยงาน/องค์กรที่ดำเนินงานในเชิงการสร้างเครือข่ายในพื้นที่ อาทิเช่น อาสาสมัครพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ (อพม.) อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.) อาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน (อพปร.) อาสาสมัครพิทักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมหมู่บ้าน (ทสม.) เป็นต้น ซึ่งมีอาสาสมัครจำนวนหนึ่งที่ทำหน้าที่ในหลายบทบาท คือ อาจเป็นทั้ง อพม. และ อสม. หรือเป็นทั้ง อสม. อพปร. และ ทสม. เป็นต้น กล่าวได้ว่า การดำเนินงานโครงการนี้ มีส่วนช่วยในการรวบรวม ต่อยอด และขยายผลพลเมืองจิตอาสาผ่านการบริหารจัดการของศูนย์จิตอาสาพระราชัฐจังหวัด หากมีการจำแนกกลุ่มอาสาสมัครอย่างเป็นระบบและได้ชัดเจน จะทำให้พลเมืองจิตอาสาที่มีบทบาทที่ชัดเจนยิ่งขึ้น

* เนื่องจากรายชื่อมีจำนวนมาก ไม่สามารถนำเสนอในรายงานฉบับนี้ได้ทั้งหมด หากสนใจศึกษาได้จากระบบฐานข้อมูลของโครงการ และรายงานสรุปผลการดำเนินงานรายจังหวัด

ผลลัพธ์ที่ ๒ : มีศูนย์จิตอาสาพระราชัฐจังหวัดทุกจังหวัด

โครงการนี้ มีเป้าหมายขับเคลื่อนงานในพื้นที่ทั่วประเทศ ๗๖ จังหวัด ซึ่งการขับเคลื่อนสังคมสุขภาวะในระดับพื้นที่ จำเป็นต้องมีพื้นที่กลางหรือกลไกกลางในการประสานและสร้างความร่วมมือขององค์กรภาคีต่าง ๆ ที่ทำงานด้านจิตอาสาเพื่อสังคมในระดับจังหวัด โครงการฯ จึงกำหนดเป้าหมายจัดตั้งศูนย์จิตอาสาพระราชัฐจังหวัด จังหวัดละ ๑ ศูนย์ รวมทั่วประเทศ จำนวน ๗๖ ศูนย์

ผลการดำเนินงานเมื่อสิ้นสุดการดำเนินงานในปีแรก ในเชิงปริมาณมีผลงานเป็นไปตามเป้าหมายคือ เกิดศูนย์จิตอาสาพระราชัฐจังหวัดทุกจังหวัด รวม ๗๖ จังหวัด โดยเป็นการต่อยอดจากศูนย์ประสานงานภาคีพัฒนาจังหวัด (ศปจ.) ให้มีบทบาทในการประสานและสร้างความร่วมมือขององค์กรภาคีต่างๆ ที่ทำงานด้านจิตอาสาเพื่อสังคมในระดับจังหวัด นอกเหนือจากบทบาทหน้าที่ปกติของ ศปจ. โดยโครงการฯ มีแผนงาน/กิจกรรมหนุนเสริมให้ ศปจ.มีความเข้มแข็งทั้งด้านการบริหารจัดการและด้านการพัฒนากระบวนการดำเนินงาน

ในด้านคุณภาพ เมื่อพิจารณาจากการมีสถานที่ประสานงานและมีโครงสร้างการบริหารจัดการที่ชัดเจน รวมทั้งผลงานที่เกิดขึ้นภายใต้โครงการนี้ พบว่า ศูนย์จิตอาสาพระราชัฐจังหวัดหรือ ศปจ. มีศักยภาพในระดับแตกต่างกันไปตามความเข้มแข็งของคณะกรรมการบริหารจัดการศูนย์ฯ โดยมีจำนวนศูนย์จิตอาสาพระราชัฐจังหวัดที่มีความเข้มแข็งในปีเริ่มต้นนี้ มากถึงร้อยละ ๓๐ (จำนวน ๒๒ จังหวัด)

อนึ่ง การจัดโครงสร้างการบริหารจัดการของศูนย์จิตอาสาพระราชัฐจังหวัดจะมีลักษณะคล้ายคลึงกัน คือมีการจัดโครงสร้างการบริหารจัดการ ออกเป็น ๓ ฝ่ายหลักๆ ได้แก่ ฝ่ายบริหาร ฝ่ายปฏิบัติการ/ประสานงาน และฝ่ายธุรการ/การเงิน โดยมีองค์ประกอบของคณะกรรมการประกอบด้วยตัวแทนจาก ๔ ภาคส่วน คือ ภาครัฐ ภาคเอกชน ภาคประชาสังคม และภาควิชาการ โดยภาพรวมทั้ง ๗๖ จังหวัด มีจำนวนคณะกรรมการ รวมทั้งสิ้น ๒,๙๓๕ คน หรือเฉลี่ย ๓๙ คนต่อจังหวัด โดยเป็นคณะกรรมการจากภาคประชาสังคมมากที่สุด จำนวน ๑,๓๒๖ คน (ร้อยละ ๔๕.๒) รองลงมาเป็นคณะกรรมการภาครัฐ ๖๔๒ คน (ร้อยละ ๒๑.๙) ภาควิชาการ จำนวน ๕๓๗ คน (ร้อยละ ๑๘.๓) และภาคเอกชน ๔๓๐ คน (ร้อยละ ๑๔.๖) ตามลำดับ (ตารางที่ ๑)

ผลลัพธ์ที่ ๓ : มีเครือข่ายจิตอาสาพระราชัฐในทุกจังหวัดทั่วประเทศ

เครือข่ายจิตอาสาพระราชัฐในโครงการนี้ คือเครือข่ายจิตอาสาพระราชัฐอำเภอ ซึ่งหมายถึงความสัมพันธ์และกิจกรรมความเคลื่อนไหวของกลุ่มอาสาสมัครทุกสังกัดทุกหมู่เหล่าที่อยู่ในอำเภอหนึ่ง ที่ได้ถือทอเชื่อมโยงกันขึ้นมาเพื่อสานพลังปฏิบัติการในการช่วยเหลือผู้ยากลำบากในชุมชนท้องถิ่น รวมทั้งเฝ้าระวังพิบัติภัยธรรมชาติที่เกิดขึ้นซ้ำซากในอำเภอของตนด้วย โดยโครงการฯ ตั้งเป้าหมายที่จะรวบรวมเครือข่ายจิตอาสาพระราชัฐอำเภอให้ได้ไม่น้อยกว่า ๖๐๐ เครือข่าย

ผลการดำเนินงาน ณ วันที่ ๓๑ ตุลาคม ๒๕๖๐ พบว่า มีจำนวนเครือข่ายจิตอาสาพระราชัฐอำเภอเกิดขึ้นในพื้นที่ทั่วประเทศสูงกว่าเป้าหมายที่กำหนดคือ มีจำนวน ๘,๕๕๗ เครือข่าย กระจายตัวในภูมิภาคต่างๆ ตามลำดับจากมากไปน้อย ได้แก่ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ๔,๑๓๔ เครือข่าย (คิดเป็นร้อยละ ๔๘.๓) ภาคเหนือ ๒,๐๖๔ เครือข่าย (ร้อยละ ๒๔.๑) ภาคกลาง ตะวันออกและตะวันตก ๑,๔๘๗ เครือข่าย (ร้อยละ ๑๗.๔) และภาคใต้ ๘๗๒ เครือข่าย (ร้อยละ ๑๐.๒)

เครือข่ายจิตอาสาพระราชัฐส่วนหนึ่งเป็นเครือข่ายในโครงสร้างการบริหารจัดการของหน่วยงาน/องค์กรที่ดำเนินงานในเชิงการสร้างเครือข่ายในพื้นที่ อาทิเช่น เครือข่ายอาสาสมัครพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ (อพม.) เครือข่ายอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.) เครือข่ายอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน (อพพ.) เครือข่ายอาสาสมัครพิทักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมหมู่บ้าน (ทสม.) เป็นต้น

นอกจากการชักชวนเครือข่ายจิตอาสาพระราชัฐอำเภอในระดับพื้นที่ดังกล่าวข้างต้นแล้ว ส่วนกลางได้ดำเนินกิจกรรมเชื่อมประสานกับภาคีเครือข่ายจิตอาสาจากองค์กร/ภาคส่วนต่างๆ (ตารางที่ ๒) ดังนี้

๑. เครือข่ายอาสาสมัครราชประชาสมาสัย จำนวน ๘๒ ชมรม ๑,๒๑๒ คน
๒. เครือข่ายจิตอาสา โดยมูลนิธิมิตรภาพบำบัด จำนวน ๑,๒๕๙ คน
๓. เครือข่ายนักสื่อสารชุมชน โดย สมาคมนักวิทยุโทรทัศน์จังหวัดเพชรบูรณ์ จำนวน ๑๖๒ คน
  - มีสถานีวิทยุกระจายเสียงชุมชน ๑๔๖ สถานี
  - ทีวีออนไลน์ ๑๐ สถานี
๔. เครือข่ายคณะกรรมการพัฒนาคุณภาพชีวิตระดับอำเภอ (District Health Board) จำนวน ๒๐๐ อำเภอ
๕. เครือข่ายอาสาสมัครผู้ปกครอง โดยมูลนิธิธรมรงค์หยุดพนัน จำนวน ๓๑๙ คน ๒๖ โรงเรียน
๖. เครือข่ายชมรมอาสาสมัครในมหาวิทยาลัย โดยมูลนิธิกองทุนไทย จำนวน ๓๐ มหาวิทยาลัย มี ๒๑๕ ชมรม

ตารางที่ ๑ สรุปผลการดำเนินงานตามเป้าหมาย/ตัวชี้วัด

แผนงานที่ ๑ : สนับสนุนเครือข่ายจิตอาสาพระราชัฐเพื่อสังคมจังหวัด และชักชวนเครือข่าย จิตอาสาพระราชัฐอำเภอ

ภูมิภาค	พลเมืองจิตอาสา (คน)	เครือข่ายจิตอาสาพระราชัฐ (เครือข่าย)	คณะกรรมการศูนย์จิตอาสาพระราชัฐจังหวัดทุกจังหวัด (คน)				
			ภาครัฐ	ภาคเอกชน	ภาคประชาสังคม	วิชาการ	รวม
เหนือ ๑๘ จว.	๒๑,๙๑๒	๒,๐๖๔	๑๖๘	๘๓	๓๔๖	๑๒๘	๗๒๓
ใต้ ๑๔ จว.	๒๐,๙๘๐	๘๗๒	๗๑	๑๒๘	๒๒๐	๑๔๐	๕๕๙
กลาง ๒๔ จว.	๑๔,๗๔๗	๑,๔๘๗	๒๐๕	๑๑๖	๔๒๐	๑๕๖	๘๙๗
อีสาน ๒๐ จว.	๒๓,๗๕๓	๔,๑๓๔	๑๙๘	๑๐๕	๓๔๐	๑๑๓	๗๕๖
รวม ๗๖ จว.	๘๑,๓๙๒	๘,๕๕๗	๖๔๒	๔๓๐	๑,๓๒๖	๕๓๗	๒,๙๓๕

หมายเหตุ: ข้อมูล ณ ๓๑ ตุลาคม ๒๕๖๐

ตารางที่ ๒ สรุปผลการถ่ายทอดเครือข่ายจิตอาสาพระราชัฐ ส่วนกลาง

ลำดับ	รายชื่อเครือข่ายจิตอาสา	รายละเอียด (จำนวน)			หมายเหตุ
		คน	ชมรม	เครือข่าย	
๑	เครือข่ายอาสาสมัครราชประชาสมาสัย	๑,๒๑๒	๘๒	-	
๒	เครือข่ายจิตอาสามูลนิธิมิตรภาพบำบัด	๑,๒๕๙	-	๙	
๓	เครือข่ายนักสื่อสารชุมชน โดย สมาคมนักวิทยุโทรทัศน์จังหวัดเพชรบูรณ์	๑๖๒	-	-	- สถานีวิทยุกระจายเสียง ๑๕๖ สถานี - ทีวีออนไลน์ ๑๐ สถานี
๔	เครือข่ายอาสาสมัครผู้ปกครอง โดย มูลนิธิธรรมรงค์หุดพินัน	๓๑๙	-	-	๒๖ โรงเรียน
๕	เครือข่ายคณะกรรมการพัฒนาคุณภาพชีวิต ระดับอำเภอ	-	-	-	๒๐๐ อำเภอ
๖	เครือข่ายชมรมอาสาสมัครในมหาวิทยาลัย โดยมูลนิธิกองทุนไทย	-	๒๑๕	-	๓๐ มหาวิทยาลัย

หมายเหตุ: ข้อมูล ณ ๓๑ ตุลาคม ๒๕๖๐

แผนงานที่ ๒ : ช่วยเหลือประชาชนในภาวะยากลำบากและการพัฒนาระบบเฝ้าระวังพิบัติภัยชุมชน

แผนงานนี้มุ่งช่วยเหลือประชาชนในภาวะยากลำบากและการพัฒนาระบบเฝ้าระวังพิบัติภัยชุมชนโดยดำเนินการใน ๒ ส่วน

๑. การรวบรวม และสำรวจข้อมูลภูมิศาสตร์กลุ่มประชาชนที่อยู่ในภาวะยากลำบากทุกประเภทในชุมชนท้องถิ่น ได้แก่ คนไร้บ้าน คนไร้สัญชาติ ผู้ป่วย/พิการที่ติดบ้าน ติดเตียง ผู้ติดเชื้อ ผู้สูงอายุที่ถูกทอดทิ้ง ผู้เคยต้องขัง และผู้ยากลำบากกลุ่มอื่นๆ โดยอาศัยพลังจิตอาสา ประสานกับส่วนราชการที่เกี่ยวข้องทำแผนปฏิบัติการเพื่อให้การช่วยเหลือแก่ประชาชนในภาวะยากลำบาก พร้อมทั้งสนับสนุนในลักษณะการช่วยเหลือเฉพาะหน้าและการหนุนเสริมอย่างเป็นระบบ รวมทั้งพัฒนาศักยภาพ ในระยะกลาง หรือระยะยาว

๒. การรวบรวม และจัดทำฐานข้อมูลภูมิศาสตร์ “พื้นที่เสี่ยงต่อพิบัติภัยธรรมชาติที่สำคัญของชุมชน” เช่น น้ำท่วม-ดินโคลนถล่ม แผ่นดินไหว คลื่นยักษ์สึนามิและพายุหมุน-วาตภัย หรืออื่น ๆ เช่น ภัยจากอุบัติเหตุจรวด เพื่อประสานกับส่วนราชการที่เกี่ยวข้องจัดทำแผนปฏิบัติการช่วยเหลืออย่างเป็นระบบ รวมถึงกลไกการเฝ้าระวัง และการแจ้งเตือนภัย

ผลลัพธ์ที่กำหนด

- ๑) มีฐานข้อมูลประชาชนที่อยู่ในภาวะยากลำบากและได้รับการช่วยเหลือเบื้องต้นอย่างเหมาะสม
- ๒) มีแผนที่ภูมิศาสตร์พื้นที่เสี่ยงภัยซ้ำซากพร้อมระบบเฝ้าระวังและแผนปฏิบัติการรับมือแก้ปัญหาแบบพึ่งตนเอง

แนวทางการดำเนินงาน

- ๑) สำรวจและจัดทำข้อมูลคนไร้บ้าน คนไร้รัฐ ผู้ป่วย/พิการที่ติดบ้าน ติดเตียง ผู้ติดเชื้อ เด็กกำพร้า ผู้สูงอายุที่ถูกทอดทิ้ง ผู้เคยต้องขัง และผู้ยากลำบากกลุ่มอื่น ๆ
- ๒) จัดทำแผนปฏิบัติการเพื่อช่วยเหลือกลุ่มประชาชนในภาวะยากลำบากอย่างเหมาะสมสำหรับแต่ละกลุ่ม โดยอาศัยพลังจิตอาสา สื่อมวลชนและสื่อสังคมระดับอำเภอ
- ๓) ประสานส่วนราชการ และ อปท. ที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้ความช่วยเหลือแก่ประชาชนในภาวะยากลำบากเฉพาะหน้า และการหนุนเสริมการพัฒนาศักยภาพอย่างเป็นระบบในระยะกลาง หรือระยะยาว
- ๔) จัดทำฐานข้อมูลภูมิศาสตร์ “พื้นที่เสี่ยงต่อพิบัติภัยธรรมชาติที่สำคัญของชุมชน” เช่น น้ำท่วม-ดินโคลนถล่ม แผ่นดินไหว คลื่นยักษ์สึนามิและพายุหมุน-วาตภัย หรืออื่น ๆ เช่น ภัยจากอุบัติเหตุจรวด
- ๕) จัดทำแผนปฏิบัติการ ระบบ และกลไกการเฝ้าระวัง การแจ้งเตือนภัย
- ๖) ดำเนินกิจกรรมการช่วยเหลือที่มุ่งเน้นการพึ่งตนเองของเครือข่ายพระราชัฐในพื้นที่
- ๗) ประสานส่วนราชการและองค์กรปกครองท้องถิ่นที่เกี่ยวข้อง ให้การสนับสนุนการดำเนินงานของเครือข่ายจิตอาสาอย่างต่อเนื่องในระยะยาว

ผลการดำเนินงานตามเป้าหมาย/ตัวชี้วัด

ผลลัพธ์ที่ ๑ : มีฐานข้อมูลประชาชนที่อยู่ในภาวะยากลำบากและได้รับการช่วยเหลือเบื้องต้นอย่างเหมาะสม

โครงการฯ กำหนดเป้าหมายให้มีระบบฐานข้อมูลสารสนเทศเพื่อรายงานสถานการณ์ประชาชนในภาวะยากลำบากและกลุ่มเปราะบางในสังคม จำนวน ๑ ระบบ โดยการสำรวจและรวบรวมข้อมูลกลุ่มเป้าหมายประกอบด้วย คนไร้บ้าน คนไร้สัญชาติ ผู้สูงอายุที่ถูกทอดทิ้ง ผู้ติดเชื้ ผู้ป่วยติดบ้าน/ติดเตียง อดีตผู้ต้องขัง และคนพิการ เพื่อใช้ในการวางแผนให้ความช่วยเหลือ

ผลการดำเนินงาน ณ สิ้นตุลาคม ๒๕๖๐ โครงการได้พัฒนาระบบขึ้น ๑ ระบบ ซึ่งมีคุณสมบัติเบื้องต้น ดังนี้

๑) มีช่องทางให้พื้นที่ (ศูนย์จิตอาสาพระราชัฐจังหวัด) ทำการสำรวจและบันทึกข้อมูลลงในระบบได้ ๒ ช่องทาง คือ บันทึกผ่านเว็บแอปพลิเคชัน (Web Application) iMed@Home และบันทึกผ่านโปรแกรม Microsoft Exce 2010 ซึ่งทั้ง ๒ ช่องทาง มีผู้ดูแลและให้คำปรึกษาแนะนำ รวมทั้งช่วยแก้ปัญหาในการบันทึกข้อมูลลงในระบบเพื่อให้ได้ข้อมูลที่ถูกต้องและสมบูรณ์

๒) สามารถวิเคราะห์และประมวลผลการกระจายตัวของข้อมูลตามแหล่งที่อยู่ (ตำบล อำเภอ จังหวัด) และภาพรวมระดับประเทศ โดยมีองค์ประกอบของการรายงานผล ประกอบด้วย ๒ ส่วนหลักๆ ได้แก่

๒.๑ ข้อมูลทั่วไปของประชาชนที่ได้รับการสำรวจ ได้แก่ สถานภาพสมรส สภาพที่อยู่อาศัย ระดับการศึกษา อาชีพ

๒.๒ การสำรวจสถานะความยากลำบาก ประกอบด้วยข้อมูลสถานะความยากลำบาก (จำแนกตามประเภท คือ คนไร้บ้าน คนไร้สัญชาติ ผู้สูงอายุที่ถูกทอดทิ้ง ผู้ติดเชื้ ผู้ป่วยติดบ้าน/ติดเตียง อดีตผู้ต้องขัง คนพิการ และอื่นๆ) สาเหตุของความยากลำบาก ความต้องการให้รัฐช่วยเหลือ และประวัติการได้รับความช่วยเหลือ

๓) สามารถรายงานผลในรูปแบบกราฟและภูมิศาสตร์สารสนเทศ (GIS)

ข้อมูลจากการสำรวจของเครือข่ายจิตอาสาและศูนย์จิตอาสาพระราชัฐจังหวัดที่บันทึกลงในระบบแล้ว พบว่ามีจำนวนประชาชนที่ได้รับการสำรวจจำนวน ๑๒๘,๑๘๖ คน คิดเป็น ๑๔๕ คนต่ออำเภอ หรือ ๑,๖๘๖ คนต่อจังหวัด กระจายตัวในภูมิภาคต่างๆ ตามลำดับจากมากไปน้อย ได้แก่ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ๕๒,๓๘๑ คน (คิดเป็นร้อยละ ๔๐.๙) ภาคเหนือ ๓๗,๓๖๐ คน (ร้อยละ ๒๙.๑) ภาคกลาง ตะวันออกและตะวันตก ๑๙,๙๓๔ คน (ร้อยละ ๑๕.๖) และภาคใต้ ๑๘,๕๑๑ คน (ร้อยละ ๑๔.๔)

โดยประชาชนที่อยู่ในภาวะยากลำบากส่วนใหญ่เป็นกลุ่มคนพิการมากที่สุด (ร้อยละ ๒๙.๑) รองลงมาเป็นกลุ่มผู้ป่วยติดบ้าน/ติดเตียง (ร้อยละ ๑๘.๖) กลุ่มผู้สูงอายุ (ร้อยละ ๑๓.๔) กลุ่มคนไร้บ้าน (ร้อยละ ๙.๕) คนไร้สัญชาติ (ร้อยละ ๓.๔) กลุ่มผู้ติดเชื้ (ร้อยละ ๒.๔) และอดีตผู้ต้องขัง (ร้อยละ ๐.๖) และมีจำนวนผู้ยากลำบากที่ไม่ระบุประเภทจำนวนหนึ่ง โดยสภาวะความยากลำบากดังกล่าวนี้ เกิดจากสาเหตุหลักๆ ที่สำคัญคือ ความยากจน/รายได้น้อย ตกงาน/ไม่มีงานทำ รวมทั้งมีภาระหนี้สิน ซึ่งกลุ่มเป้าหมายที่ได้รับการสำรวจ ระบุความต้องการความช่วยเหลือจากภาครัฐมากที่สุดในเรื่องการสนับสนุนเงินสงเคราะห์ช่วยเหลือและเงินทุนประกอบอาชีพ

ในด้านการให้ความช่วยเหลือ เครือข่ายจิตอาสาที่เป็นผู้สำรวจและค้นพบผู้ตกอยู่ในสภาวะยากลำบากได้ให้ความช่วยเหลือเบื้องต้นได้แก่ การซ่อมบ้าน การจัดสร้างห้องสุขา การมอบเงินบริจาคเพื่อการยังชีพ ในเบื้องต้น

อนึ่ง การสำรวจข้อมูลและบันทึกผลโดยศูนย์จิตอาสาพระราชัฐจังหวัด อาจยังไม่สมบูรณ์ เนื่องจากปัญหา

เกิดอุทกภัยขึ้นหลายพื้นที่ในช่วงเดือนกันยายน-ตุลาคม อย่างไรก็ตาม คาดหมายว่าศูนย์จิตอาสาพระราชัฐจังหวัดจะสามารถดำเนินการได้ตามเป้าหมาย เนื่องจากจังหวัดเห็นความสำคัญและประโยชน์ของการดำเนินงานครั้งนี้ ประกอบกับหลายจังหวัดมีการจัดตั้ง “กองทุนพระราชัฐเพื่อสังคม” ซึ่งเป็นผลผลิตหนึ่งของโครงการนี้ ซึ่งจะเป็ทุนให้สามารถดำเนินงานต่อเนื่องได้ในระยะต่อไปได้

ผลลัพธ์ที่ ๒ : มีแผนที่ภูมิศาสตร์พื้นที่เสี่ยงภัยซ้ำซากพร้อมระบบเฝ้าระวังและแผนปฏิบัติการรับมือแก้ปัญหาแบบพึ่งตนเอง ๓๐๐ พื้นที่

โครงการฯ กำหนดเป้าหมายให้มีการจัดทำฐานข้อมูลภูมิศาสตร์พื้นที่เสี่ยงต่อพิบัติภัยธรรมชาติที่สำคัญของชุมชน พร้อมจัดทำแผนปฏิบัติการรับมือแก้ปัญหาแบบพึ่งตนเอง จำนวน ๓๐๐ พื้นที่

ผลการดำเนินงาน เครือข่ายจิตอาสาและศูนย์จิตอาสาพระราชัฐจังหวัดได้สำรวจพบพื้นที่พิบัติภัยธรรมชาติและจุดเสี่ยงภัย จำนวน ๓๖๙ แห่ง (สูงกว่าเป้าหมาย) พร้อมทั้งมีแผนปฏิบัติการรับมือโดยชุมชนท้องถิ่นครบทุกแห่ง พื้นที่จุดเสี่ยงพิบัติภัยธรรมชาติกำหนดไว้ ๕ ประเภทคือ ๑) น้ำท่วมดินโคลนถล่ม ๒) พายุหมุนฤดูร้อน ๓) แผ่นดินไหว ๔) สึนามิ และ ๕) พบัติภัยธรรมชาติอื่นๆ

นอกจากนี้ยังพบว่า มีบางพื้นที่ที่เกิดพิบัติภัยธรรมชาติแบบใหม่ คือ แผ่นดินทรุด เนื่องจากการการลดลงของระดับน้ำใต้ดินในพื้นที่ภาคเหนือบางจังหวัด

ตารางที่ ๓ สรุปผลการดำเนินงานตามเป้าหมาย/ตัวชี้วัด

แผนงานที่ ๒ : ช่วยเหลือประชาชนในภาวะยากลำบากและการพัฒนาระบบเฝ้าระวังพิบัติภัยชุมชน

ภูมิภาค	ผู้ยากลำบาก (คน)	พื้นที่พิบัติภัย (อำเภอ)
เหนือ ๑๘ จว.	๓๗,๓๖๐	๗๗
ใต้ ๑๔ จว.	๑๘,๕๑๑	๗๕
กลาง ๒๔ จว.	๑๙,๙๓๔	๘๐
อีสาน ๒๐ จว.	๕๒,๓๘๑	๑๓๗
รวม ๗๖ จว.	๑๒๘,๑๘๖	๓๖๙

หมายเหตุ: ข้อมูล ณ ๓๑ ตุลาคม ๒๕๖๐

แผนงานที่ ๒ : ช่วยเหลือประชาชนในภาวะยากลำบากและการพัฒนาระบบเฟื่อาระวังพิบัติภัยชุมชน

แผนงานนี้มุ่งการเสริมสร้างความเข้มแข็งในระยะยาวของภาคีพันธมิตรในจังหวัด เน้นการจัดกิจกรรมระดมทุนอย่างเหมาะสมในหลายรูปแบบเพื่อจัดตั้ง “กองทุนพระราชัฐเพื่อสังคมจังหวัด” ในลักษณะเป็นกองทุนของชุมชน โดยชุมชน เพื่อชุมชน โดยส่งเสริมและสนับสนุนการดำเนินงานของกองทุนให้มีประสิทธิภาพ มีความโปร่งใสและมีธรรมาภิบาล มีการประสานส่วนราชการ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในการจัดทำแผนงานโครงการเพื่อสนับสนุนงบประมาณสำหรับกิจกรรมและกิจการของกองทุนและเครือข่ายจิตอาสาพระราชัฐอย่างต่อเนื่อง

ผลลัพธ์ที่กำหนด

มีกองทุนพระราชัฐเพื่อสังคมในระดับจังหวัด

แนวทางการดำเนินงาน

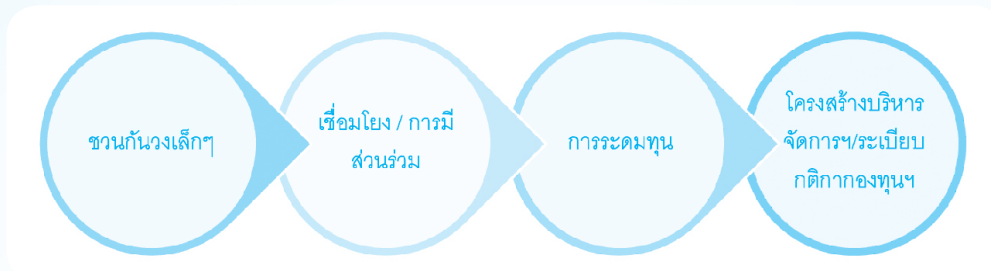
- ๑) จัดประชุมองค์กรภาคีที่ทำงานด้านจิตอาสาในพื้นที่เพื่อก่อการขับเคลื่อน “กองทุนพระราชัฐเพื่อสังคมจังหวัด”
- ๒) จัดกิจกรรมระดมทุนหลากหลายรูปแบบ
- ๓) ส่งเสริม สนับสนุนการดำเนินงานของกองทุนฯ ให้มีประสิทธิภาพ โปร่งใส และมีธรรมาภิบาล
- ๔) ประสานส่วนราชการและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการจัดทำแผนงานโครงการเพื่อสนับสนุนงบประมาณในกิจกรรมของกองทุนฯ และเครือข่ายจิตอาสาอย่างต่อเนื่อง
- ๕) พัฒนาศักยภาพของศูนย์จิตอาสาพระราชัฐจังหวัดให้เข้มแข็งโดยเฉพาะอย่างยิ่งการบริหารจัดการแบบมืออาชีพ
- ๖) รวบรวมชุดความรู้ ประสบการณ์ในการทำงานจิตอาสา การระดมทุนและการจัดตั้งกองทุนพระราชัฐเพื่อสังคมจังหวัด

ผลการดำเนินงานตามเป้าหมาย/ตัวชี้วัด

ผลลัพธ์ที่ ๑ : มีกองทุนพระราชัฐเพื่อสังคมในระดับจังหวัด

เพื่อให้การขับเคลื่อนสังคมสุขภาวะผ่านจิตอาสาพระราชัฐ มีความเข้มแข็ง ต่อเนื่องในระยะยาว การมีกองทุนฯ ที่เป็นของชุมชน โดยชุมชน เพื่อชุมชนเกิดขึ้น จะช่วยส่งเสริมและสนับสนุนการดำเนินงานของศูนย์จิตอาสาพระราชัฐจังหวัดมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลยิ่งขึ้น โดยโครงการฯ ได้ให้ทุนสนับสนุนการจัดกิจกรรมเพื่อการระดมทุนจัดตั้ง “กองทุนพระราชัฐจังหวัด” จังหวัดละ ๑ กองทุน มีเป้าหมายให้เกิดจำนวนกองทุนไม่น้อยกว่าร้อยละ ๘๐ ของจังหวัดทั่วประเทศ (หรือประมาณ ๖๑ จังหวัด/กองทุน)

ผลการดำเนินงาน ณ วันที่ ๓๑ ตุลาคม ๒๕๖๐ พบว่า รูปแบบการระดมทุนของศูนย์จิตอาสาพระราชัฐ จังหวัดมีขั้นตอน/กระบวนการคล้ายคลึงกัน คือ มีองค์ประกอบ ๔ ขั้นตอน เริ่มจากการพูดคุย ชักชวนกันในหมู่ผู้เกี่ยวข้องหรือผู้มีสายสัมพันธ์กันทั้งในระดับปัจเจกและในระดับความร่วมมือในการทำงาน จากนั้นขยายวงโดยการจัดเวทีสร้างความเข้าใจในวงกว้าง นำไปสู่การระดมทุนจากทุกภาคส่วน เมื่อระดมทุนในการจัดตั้งกองทุนได้แล้ว จึงร่วมกันกำหนดโครงสร้างการบริหารจัดการกองทุน ดังแผนภาพ

จากกระบวนการข้างต้น ปัจจุบันมีการจัดตั้งกองทุนพระราชัฐเพื่อสังคมในระดับจังหวัดแล้ว จำนวน ๖๙ จังหวัด คิดเป็นร้อยละ ๙๐.๗ ซึ่งสูงกว่าเป้าหมายที่กำหนด รวมมูลค่าของกองทุนเบื้องต้น ๔,๘๕๙,๘๗๒ บาท หรือมีมูลค่าเฉลี่ยจังหวัดละ ๗๐,๔๓๒ บาท โดยจังหวัดที่มีการระดมทุนจัดตั้งกองทุนฯ ได้สูงสุด ๓ ลำดับแรก คือ จังหวัดจันทบุรี จำนวน ๔๒๑,๔๗๔ บาท จังหวัดเลย จำนวน ๓๕๔,๐๐๓ บาท และจังหวัดชลบุรี จำนวน ๒๗๘,๐๐๐ บาท ส่วนจังหวัดที่ยังจัดตั้งกองทุนฯ ไม่แล้วเสร็จในช่วงที่จัดทำรายงานฉบับนี้ ยังอยู่ในขั้นตอนการคาดว่าจะดำเนินการจัดตั้งได้สำเร็จในไม่ช้า

ตารางที่ ๔ สรุปผลการดำเนินงานตามเป้าหมาย/ตัวชี้วัด แผนงานที่ ๓ : พัฒนาระบบกองทุนพระราชัฐเพื่อสังคมจังหวัด

ภูมิภาค	รายละเอียดการจัดตั้งกองทุน			
	จำนวนกองทุน (จังหวัด)	จำนวนกองทุน (อำเภอ)	จำนวนกองทุนรวม	จำนวนเงิน (บาท)
เหนือ ๑๘ จว.	๑๔	๓๙	๕๓	๕๔๓,๔๕๖.-
ใต้ ๑๔ จว.	๑๔	๒๗	๔๑	๗๕๖,๖๗๐.-
กลาง ๒๔ จว.	๒๔	๑๗	๔๑	๑,๗๒๕,๔๒๕.-
อีสาน ๒๐ จว.	๑๗	๗๘	๙๕	๑,๘๓๔,๓๒๑.-
รวม ๗๖ จว.	๖๙	๑๖๑	๒๓๐	๔,๘๕๙,๘๗๒.-

หมายเหตุ: ข้อมูล ณ ๓๑ ตุลาคม ๒๕๖๐

แผนงานที่ ๔ : การสื่อสารสังคมและการจัดการความรู้

แผนงานนี้มุ่งพัฒนาศักยภาพของศูนย์จิตอาสาพระราชัฐจังหวัดให้เข้มแข็ง โดยเฉพาะในเชิงบริหารจัดการโดยใช้ฐานความรู้ นำทาง รวมทั้งการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารของกองทุนพระราชัฐเพื่อสังคมจังหวัดผ่านสื่อมวลชน และสื่อสารสาธารณะ เป็นระยะอย่างต่อเนื่อง

ผลลัพธ์ที่กำหนด

- ๑) ระบบการสื่อสารสังคมระดับจังหวัด
- ๒) ชุดความรู้และประสบการณ์เพื่อการขยายผล

แนวทางการดำเนินงาน

- ๑) ดำเนินงานพัฒนาระบบการสื่อสารทางสังคมระดับจังหวัด ในรูปแบบ วิธีการและช่องทางต่างๆ ที่หลากหลาย
- ๒) แสวงหาความร่วมมือกับองค์กร ภาคีเครือข่ายต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการทำงานด้านจิตอาสาและเครือข่ายสื่อมวลชนส่วนกลาง เพื่อให้เกิดการสื่อสารณรงค์ทางสังคม และสร้างกระแสค่านิยมด้านพลเมืองจิตอาสาอย่างกว้างขวาง
- ๓) รวบรวมชุดความรู้และประสบการณ์เพื่อการขยายผล

ผลการดำเนินงานตามเป้าหมาย/ตัวชี้วัด

ผลลัพธ์ที่ ๑ : ระบบการสื่อสารสังคมระดับจังหวัด

ผลงานด้านระบบการสื่อสารของจังหวัดนี้ โครงการนี้ได้ตั้งเป้าหมายในเชิงปริมาณ แต่คาดหวังให้จังหวัดมีช่องทางการสื่อสารที่มีประสิทธิภาพ เหมาะสมกับทุนและบริบทของพื้นที่

จากการรวบรวมข้อมูลการดำเนินงานของจังหวัดต่างๆ ปรากฏว่า รูปแบบหรือช่องทางการสื่อสารในโครงการฯ นี้ ในระดับพื้นที่ มีช่องทางหรือสื่อที่มีความหลากหลาย ทั้งที่เป็นสื่อบุคคล สื่อท้องถิ่น สื่อมวลชน และมีการใช้สื่อในรูปแบบสื่อประสม ทำให้สื่อสารกันได้อย่างรวดเร็วทั่วถึงและเป็นการสื่อสารสองทางทำให้เข้าใจตรงกัน อาทิ เช่น

- ใช้เครือข่ายที่มีอยู่เดิมหรือคณะทำงาน ซึ่งเป็นต้นทุนในฐานะผู้ส่งสาร สร้างแกนนำ ขยายผล จิตอาสา มีความเข้าใจโครงการและงานหรือกิจกรรมที่ดำเนินอยู่ จึงทำให้สามารถสื่อสารได้ตรงประเด็น
- มีการใช้กลยุทธ์ในการสื่อสาร ประสานงาน เพื่อสร้างความสนใจ เช่น เชิญบุคคลสำคัญ พระสงฆ์ซึ่งเป็นที่เคารพนับถือของประชาชน ผู้ว่าราชการจังหวัด ประชาชนุชุมชน เป็นผู้เปิดเวทีหรือเลือกประเด็นที่ได้รับความสนใจในพื้นที่เป็นจุดประกายการขับเคลื่อนงาน

- การสื่อสารด้วยภาษาท้องถิ่น หรือ ภาษาง่าย ๆ และสื่อสารอย่างต่อเนื่อง จึงทำให้เข้าถึงกลุ่ม เป้าหมายที่ต้องการสื่อสารได้ง่าย เป็นต้น
- สื่อสารผ่านสื่อใหม่ ๆ ที่พัฒนาขึ้นจากการทำงานในโครงการ อาทิเช่น คลิปวิดีโอ การรายงานข่าวผ่านสื่อสังคม เช่น facebook, Line เอกสารเผยแพร่เฉพาะกิจกรรม ฯลฯ
- การสื่อสารผ่านบุคคลที่ได้รับการคัดเลือกเป็นตัวแทนชุมชน ตำบลละ ๓ คน
- การจัดเวทีพบปะสื่อ และอื่น ๆ ที่สอดคล้องกับบริบทพื้นที่ที่จะสามารถเข้าถึงกลุ่มเป้าหมายที่หลากหลายได้อย่างทั่วถึง เช่น การจัดแถลงข่าว การออกอากาศทางวิทยุท้องถิ่น หนังสือพิมพ์ท้องถิ่น

ผลลัพธ์ที่ ๒ : ชุดความรู้และประสบการณ์เพื่อการขยายผล

เช่นเดียวกับด้านการสื่อสาร ซึ่งโครงการนี้ได้ตั้งเป้าหมายในเชิงปริมาณ แต่คาดหวังให้จังหวัดมีการจัดการความรู้จากการดำเนินงานของตนเอง เพื่อใช้เป็นบทเรียนและองค์ความรู้ในการสื่อสารและขยายผลปฏิบัติการให้มีประสิทธิภาพในอนาคต

ผลการดำเนินงานโครงการฯ นี้ในระดับพื้นที่ พบว่า ทุกจังหวัดได้จัดให้มีกิจกรรมการถอดบทเรียนจากการดำเนินงานโครงการเมื่อสิ้นสุดการดำเนินงานในปีแรก นับว่าเป็นการสร้างความรู้จากการทำงาน จากประสบการณ์ และปฏิบัติการจริงในสังคม แม้ไม่อาจกล่าวได้ว่าเป็นความรู้อันเป็นสากล แต่เป็นความรู้ที่มีคุณค่าต่อการทำงาน เป็นความรู้ที่เป็นความจริงภายใต้บริบทของแต่ละพื้นที่ ซึ่งจะยังเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาการทำงานในระยะต่อไป

นอกจากนี้ ยังมีชุดความรู้ที่พัฒนาขึ้นจากการทำงานในรูปแบบอื่นๆ อาทิเช่น การพัฒนาแอปพลิเคชันเพื่อการบันทึกข้อมูลการสำรวจประชาชนในภาวะยากลำบาก iMed@Home โดยภาคีเครือข่ายภาคใต้ ชุดสื่อเพื่อการเผยแพร่กิจกรรมและผลงานของจังหวัด จำนวนมาก ไม่ว่าจะเป็น คลิปวิดีโอ, รายงานข่าวผ่าน facebook เอกสารเผยแพร่ประชาสัมพันธ์เฉพาะกิจที่สอดคล้องกับบริบทพื้นที่และสามารถเข้าถึงกลุ่มเป้าหมายที่หลากหลายได้อย่างทั่วถึง เป็นต้น

แผนงานที่ ๕ : การบริหารจัดการ

แผนงานนี้มุ่งพัฒนาระบบสนับสนุนและเสริมสร้างสภาพแวดล้อมเพื่ออำนวยความสะดวกการดำเนินงานของกลไกระดับจังหวัดโดยเฉพาะเรื่องการบริหารจัดการ เพื่อเป็นเครื่องมือการดำเนินโครงการที่สำคัญ ซึ่งจะประกันความสำเร็จของโครงการ ได้แก่ การกำหนดยุทธศาสตร์ ยุทธวิธี แผน ขั้นตอน วิธีการดำเนินงาน การประสานงาน การเชื่อมโยงสานพลัง การดูแลกำกับ ติดตามประเมินผล และอื่น ๆ เพื่อให้งานประสบผลสำเร็จ มีความโปร่งใส ตรวจสอบได้ และมีธรรมาภิบาล รวมทั้งเพื่อให้การดำเนินงานตามแผนงานต่างๆ ทั้ง ๔ แผนงานดังกล่าวมาก่อนหน้า ประสบผลสำเร็จอย่างมีประสิทธิภาพ

ผลลัพธ์ที่กำหนด

- ๑) มีศูนย์กลางประสานงาน
- ๒) มีคณะกรรมการยุทธศาสตร์การขับเคลื่อนอาสาพระราชัฐเพื่อสังคม

แนวทางการดำเนินงาน

๑) จัดให้มี สำนักงานจิตอาสาพระราชัฐเพื่อสังคมสุขภาวะ (สอปร.) เป็นหน่วยงานภายใน (เฉพาะกิจ) ของสำนักงานคณะกรรมการสุขภาพแห่งชาติ (สช.) เพื่อทำหน้าที่เป็นสำนักงานส่วนกลางของโครงการฯ โดยมีอำนาจหน้าที่ในสนับสนุนงบประมาณ ติดตามสถานการณ์ รวบรวมข้อมูลที่เกี่ยวข้องเพื่อสนับสนุนการดำเนินงานของศูนย์จิตอาสาพระราชัฐเพื่อสังคมจังหวัด (ศปจ.) ประสานกับหน่วยงานและองค์กรภาคีทุกภาคส่วนเพื่อร่วมกันดำเนินการจิตอาสาพระราชัฐทั่วประเทศ ประกอบด้วยบุคลากรทำงานแบบเต็มเวลาให้กับโครงการ ไม่น้อยกว่า ๑๐ คน

๒) จัดตั้ง คณะกรรมการยุทธศาสตร์การขับเคลื่อนอาสาพระราชัฐเพื่อสังคม จำนวนไม่เกิน ๒๐ คน มีอำนาจและหน้าที่ ดังนี้

๑. ให้คำปรึกษาในเชิงทิศทาง นโยบาย แนวคิดและแนวทางแก่ผู้บริหารและสำนักงานในการดำเนินกิจกรรมตามแผนงานต่างๆ

๒. ติดตามสนับสนุนและกำกับดูแลการดำเนินงานของเครือข่ายให้เป็นไปในทิศทางและเจตนารมณ์ของโครงการ

๓. จัดให้มีการรายงานผลการดำเนินงานของสำนักงานต่อคณะกรรมการบริหาร (คบ.) และรายงานการประเมินผลเมื่อสิ้นสุดโครงการ

๔. ปฏิบัติงานอื่นๆ ตามที่ คณะกรรมการบริหาร (คบ.) มอบหมาย

ผลการดำเนินงานตามเป้าหมาย/ตัวชี้วัด

ผลลัพธ์ที่ ๑ : มีศูนย์กลางประสานงาน

เพื่อให้บรรลุจุดมุ่งหมายในการพัฒนาระบบสนับสนุนและเสริมสร้างสภาพแวดล้อมเพื่ออำนวยความสะดวกดำเนินงานของกลไกฯ ระดับจังหวัดโดยเฉพาะเรื่องการบริหารจัดการ โครงการฯ จึงกำหนดให้มีการจัดตั้งสำนักงานหรือศูนย์ประสานงานกลางขึ้น ๑ สำนักงาน ซึ่งประกอบด้วยบุคลากรทำงานแบบเต็มเวลาให้กับโครงการไม่น้อยกว่า ๑๐ คน

ผลการดำเนินงาน กล่าวได้ว่าบรรลุเป้าหมายเชิงปริมาณ กล่าวคือ โครงการฯ ได้จัดตั้ง สำนักงานจิตอาสาประชารัฐเพื่อสังคมสุภาพะ (สอปร.) เป็นหน่วยงานภายใน (เฉพาะกิจ) ของสำนักงานคณะกรรมการสุขภาพแห่งชาติ (สช.) เมื่อวันที่ ๑ มิถุนายน ๒๕๖๐ เพื่อทำหน้าที่เป็นสำนักงานส่วนกลางของโครงการฯ โดยมีอำนาจหน้าที่ตามที่กำหนดคือ สนับสนุนงบประมาณ ติดตามสถานการณ์ รวบรวมข้อมูลที่เกี่ยวข้องเพื่อสนับสนุนการดำเนินงานของศูนย์จิตอาสาประชารัฐเพื่อสังคมจังหวัด (ศจอ.) และประสานกับหน่วยงานและองค์กรภาคีทุกภาคส่วนเพื่อร่วมกันดำเนินการจิตอาสาประชารัฐทั่วประเทศ โดยมีโครงสร้างการบริหารจัดการ ประกอบด้วย ผู้อำนวยการ ๑ ตำแหน่ง นักวิชาการทำหน้าที่ประสานงานระดับภูมิภาค ๔ ตำแหน่ง นักบัญชี ๑ ตำแหน่ง และงานบริหารงานทั่วไป ๒ ตำแหน่ง รวม ๘ ตำแหน่ง ซึ่งต่ำกว่าเป้าหมายที่ระบุไว้ว่าจะต้องประกอบด้วยบุคลากรทำงานแบบเต็มเวลาให้กับโครงการ ไม่น้อยกว่า ๑๐ คน

สอปร.ไม่สามารถบรรลุบุคลากรได้ตามเป้าหมายสืบเนื่องจากข้อจำกัดเรื่องงบประมาณที่ได้รับในช่วงปีแรก ประกอบกับมีระยะเวลาดำเนินงานที่ค่อนข้างจำกัด มีความจำเป็นเร่งด่วนที่ต้องดำเนินการกิจกรรมตามเป้าหมายของโครงการ ทำให้ สอปร. จำเป็นต้องดำเนินงานภายใต้ข้อจำกัดด้านบุคลากร อย่างไรก็ตาม แม้จะมีข้อจำกัดดังกล่าว แต่บุคลากรของ สอปร. ได้ดำเนินการกิจกรรมที่ได้รับมอบหมายอย่างมุ่งมั่น ทุ่มเท เต็มกำลังความสามารถสามารถให้การสนับสนุนการดำเนินงานของกลไกระดับจังหวัดหรือศูนย์จิตอาสาประชารัฐจังหวัดจนเกิดผลงานต่างๆ ตามเป้าหมายที่นำเสนอมาก่อนหน้าเป็นอย่างดี

อย่างไรก็ดี หากมีการดำเนินงานโครงการฯ นี้ ในปีต่อไป โครงการฯ ควรพิจารณาเพิ่มบุคลากรในสัดส่วนที่เหมาะสมกับภารกิจ โดยเฉพาะตำแหน่งรองจากผู้บริหาร และตำแหน่งผู้ประสานงานระดับภูมิภาค เพื่อให้การติดตามสนับสนุนการทำงานของกลไกจังหวัด มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น รวมทั้งตำแหน่งบริหารงานธุรการส่วนกลางเป็นต้น ทั้งนี้ต้องให้มีบุคลากรทำงานเต็มเวลาไม่ต่ำกว่าเป้าหมายตามที่กำหนดไว้แต่เดิมคือไม่น้อยกว่า ๑๐ คน

ผลลัพธ์ที่ ๒ : มีคณะกรรมการยุทธศาสตร์การขับเคลื่อนอาสาประชารัฐเพื่อสังคม

นอกจากมีศูนย์กลางประสานงานกลางเพื่อสนับสนุนและเสริมสร้างสภาพแวดล้อมเพื่ออำนวยความสะดวกดำเนินงานของกลไกฯ ระดับจังหวัดแล้ว โครงการฯ ยังกำหนดเป้าหมายในการจัดตั้งคณะกรรมการยุทธศาสตร์การขับเคลื่อนอาสาประชารัฐเพื่อสังคม ๑ คณะ จำนวนไม่เกิน ๒๐ คน เพื่อทำหน้าที่ให้คำปรึกษาในเชิงทิศทาง นโยบาย แนวคิดและแนวทางแก่ผู้บริหารและสำนักงานในการดำเนินกิจกรรมตามแผนงานต่างๆรวมทั้ง ติดตามสนับสนุนและกำกับดูแลการดำเนินงานของเครือข่ายให้เป็นไปในทิศทางและเจตนารมณ์ของโครงการ และรายงานผลการดำเนินงานของสำนักงานต่อคณะกรรมการบริหาร (คบ.) และรายงานการประเมินผลเมื่อสิ้นสุดโครงการ

ในทางปฏิบัติ คณะกรรมการบริหารสำนักงานคณะกรรมการสุขภาพแห่งชาติ ได้มีคำสั่งที่ ๑/๒๕๖๐ แต่งตั้งคณะกรรมการยุทธศาสตร์การขับเคลื่อนจิตอาสาพระราชัฐเพื่อสังคมสุขภาวะ เมื่อวันที่ ๓๐ พฤษภาคม ๒๕๖๐ ให้ทำหน้าที่ดังกล่าวข้างต้น ประกอบด้วย ที่ปรึกษา ประธาน และรองประธาน ตำแหน่งละ ๑ คน กรรมการ ๑๑ คน กรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ ๑ คน และผู้ช่วยเลขานุการ ๑ คน รวม ๑๖ คน เมื่อพิจารณาจากรายชื่อผู้ดำรงตำแหน่งต่างๆ ในคณะกรรมการยุทธศาสตร์ฯ ชุดนี้ จะเห็นได้ว่า เป็นผู้มีประสบการณ์และความเชี่ยวชาญในงานทั้งภาควิชาการ และด้านปฏิบัติการขับเคลื่อนงานสร้างสุขภาวะในสังคมมาอย่างต่อเนื่อง ซึ่งคณะกรรมการฯ ได้ปฏิบัติหน้าที่ตามอำนาจหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายเป็นอย่างดี

บทสรุป

ผลการดำเนินงานโครงการพัฒนากลไกสนับสนุนเครือข่ายจิตอาสาพระราชัฐระดับจังหวัดเสริมสร้างสังคมสุขภาวะ พ.ศ. ๒๕๖๐ ทั้งในภาพรวมและรายแผนงาน กล่าวได้ว่าบรรลุความสำเร็จเป็นไปตามเป้าหมาย และโดยเหตุที่แผนงานฯ กำหนดเกณฑ์การบรรลุเป้าหมายในลักษณะเกณฑ์เชิงปริมาณของผลลัพธ์/ตัวชี้วัดไว้ชัดเจน ประกอบกับการมีแนวทางการดำเนินงานที่สอดคล้องหนุนเสริมกันทั้งระบบ ทำให้โครงการนี้สามารถสร้างผลงานเชิงปริมาณในช่วงเวลาที่จำกัดได้ชัดเจน ส่วนผลงานเชิงคุณภาพนั้น โครงการฯ ยังสามารถยกระดับคุณภาพผลงานให้สูงขึ้นได้ โดยใช้ผลผลิต/ผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นในปีแรกนี้เป็นทุนในการขับเคลื่อนงานระยะต่อไป

อนึ่ง ในการขับเคลื่อนโครงการพัฒนากลไกสนับสนุนเครือข่ายจิตอาสาพระราชัฐระดับจังหวัดเสริมสร้างสังคมสุขภาวะ พ.ศ. ๒๕๖๐ นอกจากผลการดำเนินงานตามผลลัพธ์/ตัวชี้วัดที่นำเสนอข้างต้นแล้ว ยังมีผลการดำเนินงานอื่นๆ ที่แม้จะมีได้กำหนดเป็นเงื่อนไขไว้ในโครงการฯ แต่นับเป็นสิ่งดีๆ หรือคุณค่าจากการดำเนินงาน ซึ่งได้แยกการนำเสนอไว้ในส่วนที่ ๓ ด้วยแล้ว

ส่วนที่ ๒

ประสิทธิภาพด้านการเงิน

โครงการพัฒนาภาคีสถิตยภัณฑ์ช่วยเหลือจิตอาสาพระราชัฐระดับจังหวัด เสริมสร้างสังคมสุขภาวะ พ.ศ. ๒๕๖๐

การประเมินประสิทธิภาพด้านการเงินโครงการพัฒนาภาคีสถิตยภัณฑ์ช่วยเหลือจิตอาสาพระราชัฐระดับจังหวัดเสริมสร้างสังคมสุขภาวะ พ.ศ. ๒๕๖๐ เป็นการประเมินความสามารถในการใช้จ่ายเงินโครงการให้อยู่ในเกณฑ์ที่เหมาะสมเพื่อให้เกิดผลลัพธ์ตามเป้าหมาย โดยเป็นการเปรียบเทียบรายจ่ายที่เกิดขึ้นจริงกับค่าใช้จ่ายที่ได้รับการสนับสนุน ทั้งนี้ โครงการที่มีประสิทธิภาพจะต้องมีผลงานเกิดขึ้นตามเป้าหมาย โดยสามารถใช้จ่ายงบประมาณอย่างเหมาะสมในจำนวนที่ต่ำกว่าหรือไม่เกินกว่าวงเงินที่กำหนดไว้

การประเมินประสิทธิภาพด้านการเงินโครงการฯ ในส่วนนี้ เป็นการประเมินเฉพาะงบประมาณที่ได้รับการจัดสรรผ่าน สข. โดยไม่รวมค่าใช้จ่ายอื่นๆ ที่ภาคีเครือข่ายอาจสามารถระดมทุนหรือได้รับการสนับสนุนจากหน่วยงาน/องค์กรอื่น ๆ ในบางกิจกรรม และเพื่อให้สอดคล้องกับการนำเสนอผลการดำเนินงานในส่วน ที่ ๑ การนำเสนอผลจะยึดตามแผนงาน ๕ แผนงานหลัก ซึ่งมีรายละเอียด ดังนี้

ค่าใช้จ่ายในการดำเนินงานปี ๒๕๖๐ ซึ่งเป็นปีเริ่มต้นของโครงการนั้น กิจกรรมส่วนใหญ่เป็นไปตามแนวทางที่โครงการกำหนด กล่าวคือ มีการดำเนินงานตามแผนงานต่างๆ ซึ่งแต่ละแผนงาน แม้จะมีการกำหนดผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นเป็นการเฉพาะแล้ว แต่ก็ไม่ได้มีความแยกส่วนจากกัน ทุกแผนงานมีความเชื่อมโยงและหนุนเสริมการดำเนินงานซึ่งกันและกัน โดยมีแผนงานที่ ๕ (แผนงานบริหารจัดการ) เป็นเครื่องมือหนุนเสริมที่มีประสิทธิภาพ

กล่าวเฉพาะผลการดำเนินงานด้านการเงินเมื่อเปรียบเทียบกับผลลัพธ์ในภาพรวม พบว่า มีประสิทธิภาพในระดับสูง กล่าวคือ เกิดผลลัพธ์ทั้งที่สูงกว่าเป้าหมายและเป็นไปตามเป้าหมาย โดยสามารถใช้จ่ายงบประมาณได้อย่างเหมาะสมภายในวงเงินที่ได้รับจัดสรร (ตารางที่ ๕)

การจัดสรรงบประมาณนั้น จำแนกเป็น ๒ ส่วน คือ ๑) งบประมาณเพื่อการดำเนินกิจกรรมในพื้นที่ และ ๒) งบประมาณส่วนกลางด้านการบริหารจัดการและการสนับสนุนปฏิบัติการของพื้นที่ ซึ่งเมื่อพิจารณาจากค่าใช้จ่ายเป็นรายแผนงาน พบว่า การจัดสรรงบประมาณทั้ง ๒ ส่วนนี้ มีทั้งแผนงานที่ใช้จ่ายงบประมาณต่ำกว่าที่ได้รับอนุมัติและแผนงานที่ใช้งบประมาณเกินกว่าที่ได้รับอนุมัติ แต่ในภาพรวมสามารถถ่วงเฉลี่ยค่าใช้จ่ายได้ตามวงเงินที่กำหนดทั้งในระดับพื้นที่และส่วนกลาง (ตารางที่ ๖)

การดำเนินงานตามแผนงานของระดับพื้นที่ที่ใช้งบประมาณต่ำกว่าที่ได้รับอนุมัตินั้น เป็นผลสืบเนื่องจากส่วนกลางมีการปรับแผนการเงินสนับสนุนกิจกรรมในพื้นที่เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด โดยมีการบูรณาการงาน/กิจกรรมที่มีลักษณะคล้ายคลึงกันและสามารถดำเนินการไปพร้อมกันได้ เช่น การสำรวจประชาชนในภาวะยากลำบากและการสำรวจพื้นที่เสี่ยงภัยเพื่อจัดทำแผนที่ภูมิศาสตร์ เป็นต้น ซึ่งงบประมาณส่วนที่ลดลงในระดับพื้นที่นั้น ส่วนกลางได้นำมาใช้ประโยชน์ในการเพิ่มประสิทธิภาพด้านการบริหารจัดการ รวมทั้งการจัดกิจกรรมสร้างการเรียนรู้ รับรู้และสื่อสารสังคมผ่านเวทีกิจกรรม “รวมพลังจิตอาสาพระราชัฐเพื่อสังคมสุขภาวะ” ซึ่งมีกำหนดจะจัดขึ้นระหว่างวันที่ ๑๕-๑๖ พฤศจิกายน ๒๕๖๐

■ จิตอาสาพระราชัฐ ปฏิบัติการขับเคลื่อนประเทศไทย ๕.๐ ■

ตารางที่ ๕ สรุปภาพรวมการใช้จ่ายงบประมาณ ปี ๒๕๖๐ จำแนกตามแผนงานโดยเปรียบเทียบกับผลงานตามเป้าหมาย

แผนงาน	งบประมาณดำเนินงาน (บาท)			ผลงานตามเป้าหมาย
	ได้รับอนุมัติ	ใช้จ่ายจริง	คงเหลือ	
๑. สนับสนุนเครือข่ายจิตอาสาพระราชัฐเพื่อสังคมจังหวัด และ ถักทอ เครือข่ายจิตอาสาพระราชัฐอำเภอ	๖๘,๑๔๓,๕๒๐	๖๖,๓๘๗,๕๒๐	+ ๑,๗๕๖,๐๐๐	มีพลเมืองจิตอาสาและเครือข่ายจิตอาสาพระราชัฐสูงกว่าเป้าหมาย จัดตั้งศูนย์จิตอาสาพระราชัฐได้ตามเป้าหมาย
๒. ช่วยเหลือประชาชนในภาวะยากลำบากและการพัฒนาระบบเฝ้าระวังพิบัติภัยชุมชน	๖๒,๔๒๕,๘๐๐	๕๘,๓๖๕,๐๐๐	+ ๔,๐๖๐,๘๐๐	ฐานข้อมูลประชาชนที่อยู่ในภาวะยากลำบาก ๑ ระบบตามเป้าหมาย แผนที่ภูมิศาสตร์พื้นที่เสี่ยงภัยสูงกว่าเป้าหมาย
๓. พัฒนาระบบกองทุนพระราชัฐเพื่อสังคมจังหวัด	๘,๑๓๖,๘๔๐	๘,๑๓๖,๘๔๐	-	จัดตั้งกองทุนฯ จำนวนสูงกว่าเป้าหมาย
๔. การสื่อสารสังคมและการจัดการความรู้	๑๐,๘๘๐,๐๐๐	๑๕,๕๐๔,๔๔๐*	- ๔,๖๒๔,๔๔๐	ไม่ได้กำหนดเป็นเป้าหมายหลัก
๕. การบริหารจัดการ	๑๑,๘๓๙,๖๔๐	๑๓,๐๓๒,๐๐๐	- ๑,๑๙๒,๓๖๐	ผลงานตามเป้าหมาย -จัดตั้ง สนง.ประสานงาน -แต่งตั้งคณะกรรมการยุทธศาสตร์ฯ
รวม	๑๖๑,๔๒๕,๘๐๐	๑๖๑,๔๒๕,๘๐๐	-	

หมายเหตุ : รวมงบประมาณจัดกิจกรรม “รวมพลังจิตอาสาพระราชัฐเพื่อสังคมสุขภาวะ” วันที่ ๑๕-๑๖ พฤศจิกายน ๒๕๖๐ วงเงิน ๘,๓๑๘,๘๐๕ บาท (ผูกพันงบประมาณ)

ตารางที่ ๖ สรุปการใช้จ่ายงบประมาณ ปี ๒๕๖๐ จำแนกตามแผนงานและระดับปฏิบัติการ

แผนงาน/วงเงินรวม	ระดับพื้นที่ (บาท)			ส่วนกลาง (บาท)		
	อนุมัติ	จัดสรร	คงเหลือ	อนุมัติ	จัดสรร	คงเหลือ
แผนงานที่ ๑ : ๖๘,๑๔๓,๕๒๐	๔๕,๖๕๖,๐๐๐	๔๓,๙๐๐,๐๐๐	+๑,๗๕๖,๐๐๐	๒๒,๔๘๗,๕๒๐	๒๒,๔๘๗,๕๒๐	-
แผนงานที่ ๒ : ๖๒,๔๒๕,๘๐๐	๖๒,๔๒๕,๘๐๐	๕๘,๓๖๕,๐๐๐	+๔,๐๖๐,๘๐๐	-	-	-
แผนงานที่ ๓ : ๘,๑๓๖,๘๔๐	๓,๘๐๐,๐๐๐	๓,๘๐๐,๐๐๐	-	๔,๓๓๖,๘๔๐	๔,๓๓๖,๘๔๐	-
แผนงานที่ ๔ : ๑๐,๘๘๐,๐๐๐	๗,๙๘๐,๐๐๐	๗,๙๘๐,๐๐๐	-	๒,๙๐๐,๐๐๐	๗,๕๒๔,๔๔๐*	- ๔,๖๒๔,๔๔๐
แผนงานที่ ๕ : ๑๑,๘๓๙,๖๔๐	๑๐,๐๓๒,๐๐๐	๑๐,๐๓๒,๐๐๐	-	๑,๘๐๗,๖๔๐	๓,๐๐๐,๐๐๐	- ๑,๑๙๒,๓๖๐
รวม ๑๖๑,๔๒๕,๘๐๐	๑๒๙,๘๙๓,๘๐๐	๑๒๔,๐๗๗,๐๐๐	+๕,๘๑๖,๘๐๐	๓๑,๕๓๒,๐๐๐	๓๗,๓๔๘,๘๐๐	- ๕,๘๑๖,๘๐๐

หมายเหตุ : รวมงบประมาณจัดกิจกรรม “รวมพลังจิตอาสาพระราชัฐเพื่อสังคมสุขภาวะ” วันที่ ๑๕-๑๖ พฤศจิกายน ๒๕๖๐ วงเงิน ๘,๓๑๘,๘๐๕ บาท (ผูกพันงบประมาณ)

ส่วนที่ ๓

บทเรียน/คุณค่าที่เกิดจากการดำเนินงาน โครงการพัฒนากลไกสนับสนุนเครือข่ายจิตอาสาพระราชัฐระดับจังหวัด เสริมสร้างสังคมสุขภาวะ พ.ศ. ๒๕๖๐

โครงการพัฒนากลไกสนับสนุนเครือข่ายจิตอาสาพระราชัฐระดับจังหวัดเสริมสร้างสังคมสุขภาวะ พ.ศ. ๒๕๖๐ มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนากลไกสนับสนุนเครือข่ายจิตอาสาพระราชัฐในระดับพื้นที่ทั่วประเทศ เสริมสร้างสังคมสุขภาวะและอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกัน โดยดำเนินการในพื้นที่ ๗๖ จังหวัดทั่วประเทศ

โดยภาพรวมพบว่า โครงการพัฒนากลไกสนับสนุนเครือข่ายจิตอาสาพระราชัฐระดับจังหวัดเสริมสร้างสังคมสุขภาวะ พ.ศ. ๒๕๖๐ มีความสอดคล้องกับบริบทและสถานการณ์ทางสังคม รวมทั้งทิศทางการพัฒนาประเทศ ๒๐ ปี สอดคล้องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๒ (พ.ศ.๒๕๖๐-๒๕๖๔) และนโยบายปฏิบัติการขับเคลื่อนประเทศไทย ๔.๐ ของรัฐบาล นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับปัญหาและความต้องการของพื้นที่ ซึ่งการดำเนินโครงการดังกล่าวตามแผนงานได้ก่อให้เกิดผลลัพธ์ทั้งรายแผนงานและภาพรวมของโครงการตามเป้าหมาย ดังที่นำเสนอใน ส่วนที่ ๑ ไม่ว่าจะเป็นผลลัพธ์ด้านจำนวนพลเมืองผู้มีจิตอาสา การจัดตั้งศูนย์จิตอาสาพระราชัฐจังหวัด การถักทอเครือข่ายจิตอาสาพระราชัฐในทุกจังหวัดทั่วประเทศ การพัฒนาระบบฐานข้อมูลประชาชนที่อยู่ในภาวะยากลำบากและได้รับการช่วยเหลือเบื้องต้นอย่างเหมาะสม การจัดทำแผนที่ภูมิศาสตร์พื้นที่เสี่ยงภัยซ้ำซากพร้อมระบบเฝ้าระวังและแผนปฏิบัติการรับมือแก้ปัญหาแบบพึ่งตนเอง และ การจัดตั้งกองทุนพระราชัฐเพื่อสังคมในระดับจังหวัด รวมทั้งผลลัพธ์ด้านการสื่อสารและการจัดการความรู้

นอกจากความสำเร็จตามเป้าหมายที่โครงการคาดหวังให้เกิดขึ้นแล้ว การดำเนินงานโครงการพัฒนากลไกสนับสนุนเครือข่ายจิตอาสาพระราชัฐระดับจังหวัดเสริมสร้างสังคมสุขภาวะ ยังก่อให้เกิดบทเรียนที่มีคุณค่าที่สำคัญ ดังนี้

๑. บทเรียนด้านหลักคิดของโครงการ

ในการดำเนินโครงการใดๆ แนวความคิดของโครงการนับเป็นสิ่งที่มีความสำคัญมาก เนื่องจากความคืบหน้าทางที่ถูกต้อง สอดคล้องกับบริบท (right view, right concept) มีความสำคัญอย่างยิ่ง และเป็นเงื่อนไขหลักที่มีความสำคัญต่อการปฏิบัติที่ถูกต้อง (right action) ตามมา

ดังกล่าวแล้วในตอนต้นว่าหลักคิดของโครงการนี้ มีความสอดคล้องกับกับบริบทและสถานการณ์ทางสังคมรวมทั้งทิศทางการพัฒนาประเทศ นอกจากนี้ยังอาจกล่าวได้ว่า นอกจากวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนากลไกสนับสนุนเครือข่ายจิตอาสาพระราชัฐในระดับพื้นที่ทั่วประเทศและเสริมสร้างสังคมสุขภาวะและอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันแล้ว การดำเนินงานโครงการนี้ ยังมีจุดมุ่งหมายทั้งด้านการพัฒนาและสร้างพื้นที่การมีส่วนร่วมของผู้ที่เกี่ยวข้องในการดูแลสุขภาพองค์รวมของสังคม ด้วยทิศทางการพัฒนาสุขภาพและสุขภาวะในสังคมไทยเกิดจากฐานคิดหลักที่ว่า “สร้างนำซ่อม” โดยโครงการนี้จะมีบทบาทสำคัญในการปรับเปลี่ยนโครงสร้างสังคมที่เอื้อต่อการส่งเสริมสุขภาวะ ซึ่งนับเป็นการเปลี่ยนแปลงเชิงโครงสร้างที่สำคัญ หากดำเนินการได้สำเร็จ การสร้างสังคมสุขภาวะจะมีความเป็นไปได้ มีความมั่นคงและยั่งยืนในที่สุด

การดำเนินงานโครงการนี้ ที่ให้ความสำคัญกับกลไกระดับพื้นที่ ชุมชนและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องผ่านความร่วมมือในแนวทางประชารัฐ รวมถึงการสนับสนุนการมีส่วนร่วมของชุมชน การพัฒนาการเรียนรู้และสื่อเพื่อสร้างการรับรู้ ทักษะคิดและความเข้าใจที่ถูกต้อง กล่าวได้ว่าหลักคิดดังกล่าวนี้สามารถตอบสนองต่อปัญหาและทิศทางความต้องการด้านสุขภาพทั้งในระดับนโยบายและระดับพื้นที่ได้อย่างเหมาะสม ทั้งยังเป็นการสร้างทุนทางสังคมด้านสุขภาพให้เกิดขึ้นในระดับพื้นที่ชุมชนอีกด้วย

นอกจากนี้ ภายใต้อุดมการณ์ดังกล่าวยังชี้ให้เห็นถึงแนวทางการดำเนินโครงการที่ยั่งยืนและต่อเนื่อง ด้วยเหตุผลสองประการ กล่าวคือ หลักคิดดังกล่าวให้ความสำคัญกับความเกี่ยวข้องของชุมชนภายใต้แนวทางการเสริมสร้างการมีส่วนร่วม และความเข้มแข็งในการพึ่งตนเองผ่านแนวทางการการจัดตั้งกองทุนจิตอาสาประชารัฐจังหวัด อันเป็นการหนุนเสริมให้ผู้ที่เกี่ยวข้องให้เข้ามาเป็นหุ้นส่วนในการดำเนินการด้านการเสริมสร้างสังคม สุขภาวะ

๒. บทเรียนด้านการบริหารจัดการโครงการ

๒.๑ ด้านบุคลากร

นอกเหนือไปจากการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนทุกภาคส่วนในพื้นที่ให้เข้ามามีส่วนร่วมในการสร้างสังคมสุขภาวะในแนวทางจิตอาสาแล้ว การพัฒนาศักยภาพของผู้ที่เกี่ยวข้องกับโครงการเพื่อให้มีความรู้ ความสามารถที่เหมาะสมกับลักษณะงาน ผ่านกระบวนการให้คำแนะนำ การติดตามสนับสนุนการทำงาน และการสรุปผลการปฏิบัติการเพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้ทั้งในรูปของการค้นหาข้อเสนอแนะและแนวทาง การปฏิบัติที่ดีในลักษณะของเวทีประชาคม เวทีถอดบทเรียน รวมทั้งเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้เพื่อการพัฒนาประเทศไทย นับว่ามีส่วนสำคัญในการสร้างกระบวนการเรียนรู้ให้กับบุคลากรที่ปฏิบัติงานในระดับต่างๆ รวมทั้งผู้เกี่ยวข้อง และเป็นการยกระดับการทำงานให้เกิดประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้นอีกทางหนึ่ง

๒.๒ ด้านงบประมาณ

การกำหนดกรอบการใช้งบประมาณตามลักษณะงานและปริมาณงานอย่างเพียงพอและเหมาะสม ตลอดจนการติดตามให้คำแนะนำการบริหารจัดการงบประมาณจากส่วนกลาง และการรายงานการใช้งบประมาณในกิจกรรมต่างๆ อย่างต่อเนื่อง และมีประสิทธิภาพ ช่วยให้เกิดประสิทธิผลด้านความคุ้มค่าในการใช้จ่ายงบประมาณ และตอบสนองผลลัพธ์และตัวชี้วัดความสำเร็จของโครงการ

๒.๓ ด้านการสนับสนุน

การสนับสนุนด้านปัจจัยนำเข้าไม่ว่าจะเป็นการสนับสนุนความเข้มแข็งด้านการบริหารจัดการแก่กลไกระดับจังหวัด (ศูนย์จิตอาสาประชารัฐจังหวัดหรือ ศปจ.) งบประมาณ วัสดุอุปกรณ์ สื่อ-เอกสารและวิชาการที่เกี่ยวข้องกับความรู้ด้านงานจิตอาสาและแนวทางประชารัฐ ที่เพียงพอและเหมาะสมในการดำเนินโครงการเป็นปัจจัยเอื้อต่อความสำเร็จของโครงการ

นอกจากนี้ การส่งเสริมบทบาทและพัฒนาคณะกรรมการ/คณะทำงานในระดับพื้นที่แบบมีส่วนร่วมจะเอื้อต่อการเชื่อมประสานการทำงานและการบูรณาการให้เกิดการใช้ทรัพยากรร่วมกัน

๓. บทเรียนด้านการดำเนินกิจกรรมของโครงการ

ข้อมูลส่วนนี้ เป็นบทสรุปจากเวทีภาคีพัฒนาประเทศไทยและเวทีถอดบทเรียนโครงการพัฒนากลไกสนับสนุนเครือข่ายจิตอาสาประชารัฐระดับจังหวัดเสริมสร้างสังคมสุขภาวะ จัดโดยสำนักงานจิตอาสาประชารัฐเพื่อสังคมสุขภาวะ (สอปร.) สำนักงานคณะกรรมการสุขภาพแห่งชาติ (สช.) ระหว่างวันที่ ๒๕-๒๖ สิงหาคม ๒๕๖๐ ณ โรงแรมรามารการ์เด้น กรุงเทพฯ

๓.๑ บทเรียนด้านการสำรวจฐานข้อมูลประชาชนที่ตกอยู่ในภาวะยากลำบาก

แม้จะมีข้อจำกัดด้านระยะเวลาดำเนินงาน ประกอบกับในช่วงท้ายๆ ของโครงการ หลายจังหวัดประสบปัญหาอุทกภัย ทำให้ความสำเร็จในการสำรวจข้อมูลของแต่ละอำเภอ แต่ละจังหวัดมีระดับไม่เท่ากัน อย่างไรก็ตาม ด้วยความร่วมมือจากหลายภาคส่วน รวมทั้งการใช้กลยุทธ์และเครื่องมือการทำงานที่หลากหลาย เช่น มีการพัฒนาแอปพลิเคชัน (Application) เพื่อช่วยในการบันทึกข้อมูลที่รวดเร็วและมีประสิทธิภาพ รวมทั้งมีการบูรณาการการใช้ข้อมูลหรือกลไกการทำงานร่วมกัน ส่งผลให้การสำรวจข้อมูลเป็นไปด้วยดีและมีประสิทธิผล/ประสิทธิภาพในระดับที่น่าพอใจ

อนึ่ง นอกจากบทเรียนข้างต้นแล้ว มีประเด็นที่พึงระมัดระวังและควรให้ความสำคัญในการสำรวจข้อมูลประชาชนที่ตกอยู่ในภาวะยากลำบาก คือ ปัญหาเชิงทัศนคติและการละเมิดสิทธิของกลุ่มเปราะบาง รวมทั้งการนำข้อมูลที่รวบรวมได้ไปใช้ในการวางแผนอย่างจริงจัง เพื่อสร้างความมั่นใจให้แก่ทั้งผู้สำรวจและกลุ่มเป้าหมายที่ได้รับการสำรวจ

๓.๒ บทเรียนด้านการสื่อสาร

การทำงานด้านการสื่อสาร ประชาสัมพันธ์นั้น จะมีกลุ่มเป้าหมายที่เกี่ยวข้องอยู่หลัก ๆ ๒ กลุ่มด้วยกัน คือ กลุ่มแรก คณะทำงานฯ ที่มาจากทุกภาคส่วนเพื่อบูรณาการการทำงานร่วมกัน กลุ่มที่สอง ประชาชนในพื้นที่ที่มีส่วนได้เสียและรับประโยชน์/ผลกระทบจากโครงการ การสื่อสารเพื่อสร้างการรับรู้ ความเข้าใจในเจตนารมณ์ของโครงการ เพื่อให้เกิด/มีกลุ่มมีจิตอาสาเข้าร่วมทำงาน จำเป็นต้องใช้สื่อที่มีความหลากหลาย เหมาะสมกับกลุ่มเป้าหมายที่มีความแตกต่างกัน

การมีทุนเครือข่ายทางสังคม ทุนจิตอาสา และทุนทางเทคโนโลยี นับเป็นเงื่อนไขสำคัญที่ทำให้นำไปสู่การบรรลุตามเป้าหมายของโครงการได้มีประสิทธิภาพ อย่างไรก็ตาม รูปแบบการสื่อสารที่เกิดขึ้นในแต่ละพื้นที่ ดังนำเสนอใน ส่วนที่ ๑ นั้น นับว่าเป็นนวัตกรรมการสื่อสารทางสังคมที่มีคุณค่า

๓.๓ บทเรียนด้านการสานพลัง

ผลจากการสานพลังเครือข่ายจิตอาสาประชารัฐที่เกิดขึ้นในแต่ละพื้นที่ มีความสำเร็จมากน้อยแตกต่างกันไป สามารถจำแนกความสำเร็จได้พอสังเขป ดังนี้

ผลที่เกิดขึ้นกับคนทำงาน เกิดความเข้าใจกระบวนการทำงานจิตอาสามากขึ้น เกิดความรู้สึกเห็นอกเห็นใจกลุ่มผู้คนเปราะบางมากขึ้น นอกจากนี้ยังทำให้เกิดแรงบันดาลใจในการทำงานเพื่อคนอื่น

ผลที่เกิดขึ้นตามเป้าหมายโครงการ คือ มีพลเมืองจิตอาสาและเครือข่ายจิตอาสาประชารัฐ รวมทั้งแกนนำจิตอาสาในพื้นที่เพิ่มมากขึ้น นอกจากนี้การสำรวจข้อมูลกลุ่มเปราะบางในพื้นที่ ทำให้เกิดการบูรณาการการทำงานร่วมกันระหว่างกับองค์กร หน่วยงานต่างๆ เช่น พมจ. สสจ. ศปจ. ได้ดีขึ้น และในระยะยาวคาดว่าจะช่วยให้เกิดการเปลี่ยนแปลงสังคมไปในทิศทางที่ดีขึ้น

๓.๔ บทเรียนด้านการจัดตั้งกองทุน

ผู้แทนศูนย์จิตอาสาประชารัฐจังหวัดที่เข้าร่วมประชุมในเวทีภาคีพัฒนาประเทศไทยและเวทีถอดบทเรียนโครงการพัฒนาภาคีสันับสนุนเครือข่ายจิตอาสาประชารัฐระดับจังหวัดเสริมสร้างสังคมสุขภาวะ ได้ให้นิยามของกองทุนประชารัฐเพื่อสังคมในระดับจังหวัดในความหมายที่ไกลไปกว่ากองทุนในรูปแบบตัวเงิน แต่หมายรวมถึงสิ่งของ/ เครื่องใช้ / เครื่องอุปโภคบริโภค / อุปกรณ์ทางการแพทย์ และอื่นๆ ฯลฯ ในมิติที่เป็นทั้งเป้าหมายการพัฒนาและเครื่องมือทางสังคมในการให้ความช่วยเหลือเหลือเกื้อกูลกัน

ในมิติของการจัดตั้งกองทุนฯ ในฐานะเป็นเป้าหมายการพัฒนาที่ควรเป็นเรื่องของการประสานความร่วมมือ การอุปถัมภ์ค้ำจุนกันในสังคมและการพึ่งพาตนเอง

ส่วนในมิติของการเป็นเครื่องมือทางสังคมนั้น ควรมีจุดมุ่งหมายเพื่อสร้างความศรัทธา / ความเชื่อมั่น / และความเข้าใจในเรื่องการให้ และการค้นหาหรือแสวงหาแก่นนำจิตอาสาฯ

โดยมีวิธีการจัดตั้งกองทุน ใช้การระดมทุนมาจากหลายหลากรูปแบบ ทั้งการรับบริจาค การประมูลสินค้าหรือสิ่งของ การขายสินค้า การตั้งกล่องรับบริจาคตามหน่วยงานฯ การจัดพิมพ์หนังสือจำหน่าย การตั้งกองผ้าป่า รวมทั้งการจ่ายชะกาด (หลักศาสนาอิสลาม) เป็นต้น

ทัศนคติและวิธีคิดข้างต้นของผู้แทนศูนย์จิตอาสาพระราชัฐจังหวัด นับว่าเป็นบทเรียนและคุณค่าสำคัญ เพราะทัศนคติ/วิธีคิดจะเป็นตัวกำหนดวิธีการดำเนินงาน หากมีทัศนคติที่ถูกต้องย่อมนำมาซึ่งการปฏิบัติที่ถูกต้อง

๓.๕ บทเรียน/คุณค่าอื่นๆ

จากความสำเร็จของโครงการที่เกิดขึ้นนอกจากบทเรียน/คุณค่าต่างๆ ที่กล่าวมาก่อนหน้านี้แล้ว การทำงานตามแนวทางพระราชัฐ ยังหนุนเสริมการทำงานแบบภาคีเครือข่ายและสร้างพันธมิตรการทำงานที่มีการประสานการทำงานอย่างเป็นระบบ โดยรูปแบบการทำงานดังกล่าวเกิดขึ้นจากการระดมความร่วมมือหรือการสร้างทุนทางสังคมให้เกิดขึ้น ทั้งจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น องค์กรชุมชนต่างๆ ผู้นำชุมชน ผู้นำศาสนา อาสาสมัคร ฯลฯ นอกจากนี้ คุณภาพการทำงานแบบเครือข่ายขึ้นอยู่กับความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล ศรัทธา และความไว้วางใจกัน และมีการประสานเครือข่าย การติดต่อสื่อสารภายในเครือข่ายอย่างสม่ำเสมอ โดยมีศูนย์จิตอาสาพระราชัฐจังหวัดเป็นศูนย์ประสานและแลกเปลี่ยนข้อมูลภายในเครือข่ายอย่างต่อเนื่อง ทำให้เกิดคุณค่าและสิ่งๆ ดี อีกหลายประการ อาทิเช่น

- เกิดเครือข่ายและกลุ่มคนจิตอาสาเพิ่มขึ้น สามารถทำงานเป็นเครือข่ายร่วมกันได้ทุกภาคส่วน (กำนัน ผู้นำชุมชน พระ มุลนิธิ ชมรม สมาคม อสม. อพปร. อพม. ทสม.ล่าม นักสื่อสาร เจ้าหน้าที่ภาครัฐฯ) และเชื่อมร้อยทั้งเครือข่ายเก่าและใหม่ได้ฐานข้อมูลที่เป็นจริงและทันสมัย (update) และเกิดแผนพัฒนาที่มีเป้าหมายร่วมกัน เกิดนโยบายสาธารณะ เกิดกองทุน และมีกลไกการทำงานระดับจังหวัดและอำเภอที่ชัดเจน

- คนทำงานจิตอาสามีความสุข ได้รับการยอมรับมากขึ้น และได้ความรู้ประสบการณ์ เทคนิควิธีการสื่อสารและการทำงานจิตอาสา

- ประชาชนทั่วไปให้ความสนใจ ตื่นตัว รับรู้และเข้าใจโครงการ มีความพยายามในการแก้ปัญหาโดยภาคประชาชนเอง

- เกิดกลไกในคณะทำงานที่เชื่อมร้อยกันและลดช่องว่างระหว่างภาครัฐและภาคประชาชน

- ได้ข้อมูลที่สามารถแก้ปัญหากลุ่มเปราะบางได้จริง มีการเติมเต็มกำลังใจซึ่งกันและกันระหว่างจิตอาสาและกลุ่มผู้เปราะบาง

- การสนับสนุนของโครงการช่วยในการพัฒนาคนและเครือข่ายให้มีศักยภาพมากขึ้น เกิดการเรียนรู้ร่วมกันและพัฒนาทักษะแก่นนำ จนทำให้สามารถสร้างนักสื่อสารที่มีประสิทธิภาพ คือสามารถใช้สื่อที่เหมาะสมกับกลุ่มเป้าหมาย ปรับเนื้อหาให้เป็นภาษาง่าย ๆ ในการสื่อสาร ซึ่งแต่ละพื้นที่อาจมีชื่อเรียกแตกต่างกันออกไป เช่น สื่อภาคพลเมือง, สื่อมวลชนจิตอาสาพระราชัฐ, สื่อบ้านสื่อเมือง เป็นต้น

ส่วนที่ ๔

ข้อเสนอแนะ

การดำเนินงานโครงการพัฒนาไกลสนับสนุนเครือข่ายจิตอาสาประชารัฐระดับจังหวัดเสริมสร้างสังคมสุขภาวะ พ.ศ. ๒๕๖๐ ผ่านกิจกรรมตามแผนงาน ๕ แผนงานได้แก่ ๑) แผนงานสนับสนุนเครือข่ายจิตอาสาประชารัฐเพื่อสังคมจังหวัด และถักทอเครือข่ายจิตอาสาประชารัฐอำเภอ ๒) แผนงานช่วยเหลือประชาชนในภาวะยากลำบากและการพัฒนาระบบเฝ้าระวังพิบัติภัยชุมชน ๓) แผนงานพัฒนาระบบกองทุนประชารัฐเพื่อสังคมจังหวัด ๔) แผนงานการสื่อสารสังคมและการจัดการความรู้ และ ๕) แผนงานบริหารจัดการ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อ พัฒนากลไกสนับสนุนเครือข่ายจิตอาสาประชารัฐในระดับพื้นที่ทั่วประเทศ เสริมสร้างสังคมสุขภาวะและอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันนั้น ได้ก่อให้เกิดคุณูปการที่สำคัญคือ นอกจากจะเป็นแนวทางที่จะนำไปสู่การปฏิรูปการเรียนรู้สุขภาวะของสังคมไทยที่สนับสนุนการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน การส่งเสริมแนวคิดและวิธีการจัดการให้เกิดขึ้นในชุมชนท้องถิ่น เป็นกระบวนการทางสังคมหรือพื้นที่ทางสังคมในการแสดงความคิดเห็นและมีปฏิบัติการทางสังคมต่อวาระทางสังคมแล้ว ยังเป็นการส่งเสริมสุขภาวะของสังคมตั้งแต่ในมิติระดับบุคคล ระดับครอบครัว ระดับสังคมชุมชน และระดับประเทศ ซึ่งหากสามารถดำเนินการได้ตามเจตนารมณ์ด้วยวิธีการและกระบวนการที่ถูกต้อง ตลอดจนมีการขับเคลื่อนขยายผลอย่างต่อเนื่อง จะเกิดคุณูปการสำคัญต่อสังคมคือการมีสุขภาวะที่ดีของคนไทย

ผลการดำเนินงานโครงการในปีแรกนี้ พบว่า ประสบความสำเร็จในเชิงปริมาณ ส่วนผลงานเชิงคุณภาพนั้น โครงการฯ ยังสามารถยกระดับคุณภาพผลงานให้สูงขึ้นได้ โดยใช้ผลผลิต/ผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นในปีแรกนี้เป็นทุนในการขับเคลื่อนงานระยะต่อไป โดยมีข้อเสนอแนะเพื่อการยกระดับคุณภาพผลงาน ดังต่อไปนี้

๔.๑ ด้านหลักคิดของโครงการ ควรพิจารณาขยายระยะเวลาการดำเนินโครงการเพื่อให้เกิดความสำเร็จที่ต่อเนื่อง และสนองตอบต่อความท้าทาย/ ความต้องการที่เกิดขึ้น ภายใต้แนวทางการสนับสนุนงบประมาณทั้งในลักษณะที่อาจมาจากแหล่งทุนเดิม หรือการใช้แหล่งทุนใหม่จากภายนอก (ภาครัฐ) หรือการใช้แหล่งทุนใหม่จากภายในพื้นที่ (กองทุนประชารัฐจังหวัด) อันเป็นการระดมและสร้างความเข้มแข็งจากภายในพื้นที่

๔.๒ ด้านบุคลากรกลไกส่วนกลาง สืบเนื่องจากข้อจำกัดด้านความเพียงพอของบุคลากร ซึ่ง สอปร.ไม่สามารถบรรจุบุคลากรได้ตามเป้าหมายอันมีสาเหตุจากข้อจำกัดเรื่องงบประมาณที่ได้รับในช่วงปีแรก

ข้อเสนอแนะคือ หากมีการดำเนินงานโครงการฯ นี้ ในปีต่อไป โครงการฯ ควรพิจารณาเพิ่มบุคลากรในสัดส่วนที่เหมาะสมกับภารกิจ โดยมีการวิเคราะห์และจัดลำดับความสำคัญของตำแหน่งที่สอดคล้องกับภาระงาน ทั้งนี้ควรให้มีบุคลากรทำงานเต็มเวลาไม่ต่ำกว่าเป้าหมายตามที่กำหนดไว้แต่เดิมคือไม่น้อยกว่า ๑๐ คน

๔.๓ ข้อเสนอการขับเคลื่อนงานในระดับพื้นที่ ผลักดันให้เกิดความเชื่อมโยงเชิงกลไกและการทำงานระหว่างคณะทำงานศูนย์จิตอาสาประชารัฐจังหวัดกับคณะกรรมการ/คณะทำงานประชารัฐเพื่อสังคม (E 6) ระดับจังหวัด เพื่อให้การทำงานขับเคลื่อนสังคมสุขภาวะมีความเป็นเอกภาพยิ่งขึ้น

๔.๔ สนับสนุนและผลักดันให้กลไกเชิงพื้นที่ (ศูนย์จิตอาสาประชารัฐจังหวัด) มุ่งเน้นการทำงานเชิงรุก โดยต่อยอดจากฐานทุนทางสังคมที่เกิดขึ้นจากการดำเนินงานปีแรก โดยผลักดันให้เป็นยุทธศาสตร์จังหวัด เพื่อสร้างการตื่นตัวในระดับพื้นที่ เช่น

- พัฒนาแผนการช่วยเหลือกลุ่มเป้าหมายที่อยู่ในสภาวะยากลำบาก รวมทั้งกลุ่มเปราะบางทางสังคมให้เกิดผลเป็นรูปธรรม ซึ่งจะมีส่วนช่วยสร้างความศรัทธาและความมั่นใจในแนวทางของโครงการต่อกลุ่มผู้ปฏิบัติและกลุ่มเป้าหมายที่ได้รับความช่วยเหลือ
- พัฒนาแผนป้องกันภัยพิบัติและเฝ้าระวังความเสี่ยงจากภัยพิบัติ ซึ่งมีแนวโน้มความรุนแรงในปัจจุบัน และมีแนวโน้มที่จะทวีความรุนแรงเพิ่มขึ้นในอนาคต

๔.๕ การพัฒนาศักยภาพบุคลากร/คณะทำงานศูนย์จิตอาสาพระราชัฐจังหวัดและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องให้สามารถรักษาคุณภาพการทำงานอย่างต่อเนื่อง ทั้งทักษะด้านการบริหารจัดการ ทักษะการวางแผน ทักษะการประสานงาน รวมทั้งทักษะด้านวิชาการ ซึ่งนอกจากจะดำเนินการในรูปแบบของการจัดอบรมให้ความรู้ที่เฉพาะเจาะจงแล้ว ควรจัดให้มีการพัฒนาศักยภาพในรูปแบบอื่นๆ เช่น พัฒนาศักยภาพผ่านการสร้างแรงจูงใจ การสร้างการเรียนรู้โดยมีเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้ การศึกษาดูงานในลักษณะของเครือข่ายการเรียนรู้เพื่อให้เกิดพลังการเปลี่ยนแปลง เป็นต้น นอกจากนี้ ส่วนกลาง (สอปร.) ควรมีการติดตามการทำงานทั้งในแนวทางเสริมพลังและในลักษณะ on-the-job-training เป็นระยะๆ เช่น ทุก ๓ เดือน หรือ ๖ เดือน เป็นต้น

๔.๖ โครงการฯ โดย สอปร.ได้พัฒนาระบบฐานข้อมูลประชาชนที่อยู่ในสภาวะยากลำบาก รวมทั้งมีการรวบรวมข้อมูลพลเมืองจิตอาสา และเครือข่ายจิตอาสาพระราชัฐอำเภอ แต่มีข้อสังเกตว่าข้อมูลดังกล่าวยังมีความทับซ้อนกันอยู่ในหลายส่วน อาทิเช่น ข้อมูลพลเมืองจิตอาสาหรือเครือข่ายจิตอาสา ที่บทบาทเป็นอาสาสมัคร/เป็นเครือข่ายในหลายๆ ด้าน ทั้ง อพม. อสม. อพปร. ทสม. เป็นต้น ทำให้ข้อมูลอาจมีความคลาดเคลื่อนในเชิงปริมาณ/ตัวเลขที่เป็นจริง ดังนั้น ในระยะต่อไป สอปร.ควรมีการพัฒนาฐานข้อมูลให้สามารถจำแนกกลุ่มให้มีความชัดเจนยิ่งขึ้น

เอกสารอ้างอิง

สำนักงานคณะกรรมการสุขภาพแห่งชาติ. (๒๕๖๐). ข้อเสนอโครงการพัฒนากลไกสนับสนุนเครือข่ายจิตอาสาประชารัฐระดับจังหวัด เสริมสร้างสังคมสุขภาวะในระยะ ๓ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๐ - ๒๕๖๒). เอกสารอัดสำเนา.

สำนักงานจิตอาสาประชารัฐเพื่อสังคมสุขภาวะ, สำนักงานคณะกรรมการสุขภาพแห่งชาติ. (๒๕๖๐). แนวทางการขับเคลื่อนโครงการพัฒนากลไกสนับสนุนเครือข่ายจิตอาสาประชารัฐระดับจังหวัดเสริมสร้างสังคมสุขภาวะ พ.ศ. ๒๕๖๐. เอกสารอัดสำเนา.

ประพนธ์ ชื่นวิจิตร. (๒๕๖๐). รายงานประมวลผลข้อมูลโครงการอาสาประชารัฐเพื่อสังคม สำนักงานคณะกรรมการสุขภาพแห่งชาติ. เอกสารอัดสำเนา.

ศูนย์จิตอาสาประชารัฐจังหวัด ๗๖ จังหวัด. (๒๕๖๐). รายงานผลการดำเนินงานขับเคลื่อนโครงการพัฒนากลไกสนับสนุนเครือข่ายจิตอาสาประชารัฐระดับจังหวัดเสริมสร้างสังคมสุขภาวะ พ.ศ. ๒๕๖๐. เอกสารอัดสำเนา.

สำนักงานคณะกรรมการสุขภาพแห่งชาติ (สช.)
สำนักงานโครงการจิตอาสาพระราชารัฐเพื่อสังคมสุขภาวะ (สอปร.)
ที่อยู่ อาคาร ๑๐ ชั้น สถาบันข้าราชการ ชั้นที่ ๔ เลขที่ ๑๒๐๑๔๐
จ.ติวานนท์ ๑๔ ต.ตลาดขวัญ อ.เมืองนนทบุรี จ.นนทบุรี ๑๑๐๐๐